

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
לרפואת חיים שמואל בן סימה
לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דף ע"ה

דין טומאה בבן פקועה חי

לדעת רבי שמעון בן אלעזר משום רבי יוסי הגלילי – בן פקועה, אפילו הוא חי ובן קיימא, מאחר שניתר לאכילה בשחיטת אמו, [כדעת חכמי משנתנו], **נידון הוא כמאכל**, ולכן **מקבל הוא טומאת אוכלים אחר שיוכשר לקבל טומאה**. [ולדעה זו שנינו, שבן פקועה, אף על פי שהוא חי, כשעבר בנהר הוכשר לקבל טומאה, וכשנכנס אחר כך לבית הקברות, נטמא].

ולדעת חכמים – בן פקועה, אף על פי שהוא ניתר לאכילה בשחיטת אמו גם כשהוא חי, [כדעת חכמי משנתנו], מכל מקום, כל זמן שהוא חי, אינו **נידון כמאכל**, המקבל טומאה, אלא **כבעל חיים**, שאינו **מקבל טומאה**.

מאמתי דגים מקבלים טומאה

לדעת בית שמאי – מאחר שדגים אינם טעונים שחיטה, **משעה שניצודו לאכילה**, נידונים הם כמאכל, ומקבלים טומאת אוכלים, אף על פי שעודם חיים.

ולדעת בית הלל – כל זמן שהדגים חיים, הם נידונים כבעלי חיים, ואינם מקבלים טומאה, אף על פי שניצודו לאכילה, **ורק משעה שימותו**, הם מקבלים טומאת אוכלים.

ולדעת רבי עקיבא – כל זמן שהדגים חיים בבריאות, אינם מקבלים טומאה, אבל **משעה שנתייבשו, באופן שודאי ימותו, ולא יוכלו לחיות**, [וזה נקרא בגמרא דג מקרטע, כלומר מפרפר, כגון שיבש בו כסלע בין סנפיריו], הם מקבלים טומאה, אף על פי שלא מתו ממש. [ולדעה זו, **נסתפק רב חסדא, מה דין דג שנולדו בו סימני טרפה** [כגון שניקבו מעיו], **האם נחשב הוא כדג שאינו ראוי לחיות, ומקבל טומאה, או שלא**. ויש להסתפק כן אף לדעת האומרים שטרפה ראויה לחיות, כי יתכן שאף לדבריהם רק טרפה בבהמה ראויה לחיות, שבהמה חיותה גדול, אבל בדגים, מודים הם שטרפה אינה ראויה לחיות, כי בנקל הם מתים. ומצד שני, יש להסתפק כן אף לדברי האומרים שטרפה אינה ראויה לחיות, כי יתכן שאף לדבריהם רק טרפה בבהמה אינה ראויה לחיות, שרק בבהמות [וחיות ועופות] נאמרו דיני טרפה, אבל בדגים, מודים הם שטרפה ראויה לחיות, כי לא נאמר בהם טרפות].

חלב נפלים

< **ללשון ראשון** :

דעת רבי יוחנן – נפל [=עובר הנולד קודם זמנו ולכן אינו חי], מאחר שיצא ממעי אמו [בחייה], מעתה אינו נחשב כחלק ממנה, והרי הוא כבהמה בפני עצמה, **וחלבו אסור** ככל חלב בהמה. [=אמורא גרים].

ודעת רבי שמעון בן לקיש – אף על פי שיצא הנפל ממעי אמו, מאחר שיצא קודם זמנו, ולא כלו חודשי עיבורו, אינו נחשב כבהמה שחלבה אסור, שאינו נגמר להיקרא בהמה אלא בגמר עיבורו, ולכן **חלבו מותר**. [=חודשים גרמי].

< **ללשון שני** :

הכל מודים, שהנפל שנולד קודם זמנו, לא נגמר להיות בהמה שחלבה אסור, **וחלבו מותר**. [=חודשים גרמי].

חלב עוברים

[שכלו ימי עיבורם ועדיין לא נולדו]

ללשון שני בגמרא, נחלקו רבי יוחנן ורבי שמעון

בן לקיש, בדין חלבו של עובר, שכלו ימי עיבורו, ועודו במעי אמו, כגון שהושיט אדם ידו למעי אמו, ותלש חלב של עובר בן תשעה חודשים שבמעיה:

לדעת רבי יוחנן – מאחר שכלו ימי עיבורו, נגמר להיות בהמה, ולכן **חלבו אסור**. [=חודשים גרמי].

ולדעת רבי שמעון בן לקיש – אין נגמר להיות בהמה, אלא כשייוולד אחר גמר ימי עיבורו, ולכן **חלבו מותר**. [=חודשים ואורא גרמי].

חלב השליל אינו קרב

מבואר בברייתא, **ששני כתובים מלמדים, שחלב השליל אינו בכלל חלב**, [וצריכים שניהם, האחד ללמד שאין בו עונש ואזהרה, ואחד ללמד שאין מקריבים אותו עם חלב הקרבנות]:

כתוב אחד, הוא האמור בקרבן שלמים, "והקריב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֶשֶׁה לֵה' חֶלְבוֹ הָאֵלֶּיהָ תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֶצֶה יִסְרְנָה וְאֶת הַחֶלֶב הַמְּכֹסֶה אֶת הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב. וְאֶת שְׁתֵּי הַפְּלִית וְאֶת הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלָהּ אֲשֶׁר עַל הַפְּסָלִים וְאֶת הַיִּתְרֵת עַל הַכֶּבֶד עַל הַפְּלִית יִסְרְנָה", דווקא חלב זה, קרוי חלב, ולא חלב השליל.

וכתוב שני, הוא האמור בקרבן אשם, "וְאֶת כָּל חֶלְבוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאֵלֶּיהָ וְאֶת הַחֶלֶב הַמְּכֹסֶה אֶת הַקֶּרֶב. וְאֶת שְׁתֵּי הַפְּלִית וְאֶת הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלָהּ אֲשֶׁר עַל הַפְּסָלִים וְאֶת הַיִּתְרֵת עַל הַכֶּבֶד עַל הַפְּלִית יִסְרְנָה", המלמד, שיש להקריב חלב ושתי כליות של אשם, ולא היה צריך הכתוב הזה לגופו, שכן יש ללמוד בקל וחומר, שאם מהשלמים הם קרבים, כל שכן שהם קרבים מהאשם, [שהוא עדיף על השלמים בכך שלעולם מקריבים ממנו אליה], והסיבה שנכתב הכתוב הזה באשם, ללמד, שכשם שבכתוב הזה, כשנאמר בו חלב ושתי כליות, אין חלב השליל בכלל, [כי האשם הוא זכר ואין בו שליל], כך בשאר קרבנות שנאמר בהם להקריב חלב ושתי כליות, אין חלב השליל בכלל, כי אינו קרוי חלב.

< **לדעת רבי שמעון בן לקיש** – **מכאן יש ללמוד, שחלב השליל אינו קרוי חלב, ולכן הוא מותר באכילה**. [כפי דעתו כמבואר לעיל].

< **ולדעת רבי יוחנן** – **אין ללמוד מכאן שחלב השליל אינו קרוי חלב, ומותר באכילה, אלא שאינו ראוי להקרבה בלבד, אבל קרוי חלב ואסור באכילה**. [כפי דעתו כמבואר לעיל].

השוחט את הטרפה ומצא בה עובר בן קיימא

[=בן תשעה חודשים חי]

< **לדעת רבי מאיר**, [האומר, שבן קיימא הנמצא במעי אמו, אינו נותר בשחיטתה, כי] נחשב הוא כבהמה בפני עצמה, ולכן שחיטת האם הטרפה, אינה מעלה ואינה מורידה לבנה, ו**נותר הוא בשחיטת עצמו בלבד**.

< **ולדעת חכמים**, [האומרים, שבן קיימא הנמצא במעי אמו, נותר בשחיטת האם, כי נחשב הוא כאחד מאבריה]:

- **לדברי רבי אמי**, מאחר שהבן נחשב כאחד מאברי אמו, אין מועיל לבן אלא שחיטת אמו, וכשם ששחיטת אמו אינה מתירה את עצמה, כי היא טרפה, כך אינה מתירה את בנה, ואין לו **תקנה**.

- **ולדברי רבא**, אין הבן נחשב כאבר של אמו, אלא להתיר עצמו בשחיטתה, אבל אינו בטל לה לגמרי כשאר אברים, שלא תועיל לו שחיטת עצמו, וכשהאם כשרה, נותר הוא, בין בשחיטת אמו, ובין בשחיטת עצמו, [=ארבעה סימנים אכשר ביה רחמנא], וכשהאם טרפה, ואין שחיטתה מתירה, **נותר הוא בשחיטת עצמו**. וכן אמר רב חסדא, וכן שנה רבי חייא, שאף לדעת חכמים, בן קיימא חי הנמצא במעי אמו טרפה, טעון שחיטה לעצמו, ונותר באכילה, וכמו כן, מאחר שנשחט לעצמו, חייב במתנות כהונה, זרוע לחיים וקייבה. ולדברי רבי אסי גם רבי יוחנן אמר כן, [אבל דברי רבי שמעון בן לקיש לא שמע, ואין ידוע אם נחלק בזה על דברי רבי יוחנן].

נמצא במעי טרפה ומת

עובר מת הנמצא במעי טרפה שנשחטה, לדברי

הכל, אף שאין שחיטת האם מועילה לו להתירו באכילה, כי היא טרפה, ושחיטת עצמה אינה מתירה אותה, מכל מקום כשם שמועילה לעצמה שלא תהא נבלה, כך מועילה לעובר שלא **יהא נבלה**.

אבל אם **נמצא בן קיימא חי במעי טרפה שנשחטה, ואחר כך מת. לדעת רבי מאיר**, מאחר שאין שחיטת האם מועילה לבן קיימא כלל, כשמת זה **נעשה נבלה. ולדעת חכמים**, מאחר ששחיטת האם מועילה גם לבן קיימא, הועילה שחיטת אמו הטרפה, **שלא יהא כנבלה**.

רבי אסי שמע דברי רבי יוחנן אבל לא ידע אם רבי שמעון בן לקיש נחלק עליו

לעיל נתבאר שרבי אסי שמע מרבי יוחנן, שבן קיימא הנמצא במעי טרפה שחוטה, נותר בשחיטת עצמו, אבל לא ידע אם רבי שמעון בן לקיש נחלק עליו.

ללשון ראשון – הסיבה לכך, שלא ידע רב אסי, אם נחלק רבי שמעון בן לקיש על רבי יוחנן, כי רבי שמעון בן לקיש משהא הוה שהי ליה ושתיק ליה, כלומר, **מנהגו של רבי שמעון בן לקיש, שכשאומר רבי יוחנן שמועה שאינו מודה לו, תחילה שוהה רבי שמעון בן לקיש שעה או שתים קודם שיחלוק עליו, אולי יחזור בו, ובתוך כך יצא רבי אסי, ולא שמע אם נחלק עליו**.

וללשון שני – הסיבה לכך, שלא ידע רב אסי, אם נחלק רבי שמעון בן לקיש על רבי יוחנן, כי רבי שמעון בן לקיש משתא הוה שתי ושתיק ליה, כלומר **בשעה שרבי יוחנן אמר את הדין הזה, רבי שמעון בן לקיש היה שותה מים, ובתוך כך יצא רבי אסי, ולא ידע אם לאחר שגמר רבי שמעון בן לקיש לשתות, נחלק על רבי יוחנן**.

-

מאמר רב משרשיא, שלדברי האומר חוששים לזרע האב, בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא, הולד אין לו תקנה, נתבאר כבר בדף ס"ט.

אופן שבו לא נחלקו חכמים

עם רבי שמעון שזורי

כבר נתבאר בדף ע"ד, שבין לדעת חכמים ובין לדעת רבי שמעון שזורי, מדין תורה, בן קיימא הנמצא במעי אמו, מותר באכילה בלא שחיטה, אף כשהלך על רגליו.

ומכל מקום לדעת חכמים, מדרבנן הוא אסור בלא שחיטת עצמו, כי הרואה שהוא נאכל בלא שחיטה, לא ידע שבן פקועה הוא, ויבוא לומר שאוכלים בהמה הטעונה שחיטה, בלא שחיטה. [ולדברי רבי שמעון שזורי, לא נאסר מדרבנן, ואפילו חי כמה שנים, והולך וחורש, מותר באכילה בכל אופן שיהרג, ואינו טעון שחיטה].

< ולדברי אביי, כשמפורסם הדבר שזהו בן פקועה, ולא יבואו לטעות בו שנולד כדרכו, מודים חכמים לרבי שמעון שזורי, שלא נאסר באכילה מדרבנן בלא שחיטת עצמו, אלא נותר בשחיטת אמו.

- **ללשון ראשון, אם היה אותו בן פקועה קלוט**, [כלומר שאין פרסותיו שסועות], שבכך הוא שונה משאר הבהמות, הדבר גורם לכך שיזכרו גם דבר זה שהוא בן פקועה, כי מאחר שהוא משונה, יוצא עליו קול שהוא קלוט, וגם שהקלוט הזה הוא בן פקועה, וכך זוכרים את הכל. [=כל מלתא דתמיהא מידכר דכירי לה אינשי].

- **וללשון שני, רק אם היה אותו בן פקועה קלוט, וגם אמו היתה קלוטה ובת פקועה**, הדבר מתפרסם וזוכרים הכל שהוא בן פקועה.

[=תרי תמיהי מידכר דכירי אינשי].

ההלכה לעניין בן פקועה הניתר בשחיטת אמו בדף ס"ד נתבאר, שנחלקו שלושה תנאים בדין היתר בן פקועה בשחיטת אמו. (א) לדעת רבי מאיר, אין בן פקועה נותר בשחיטת אמו, אלא כשאינו בן קיימא. (ב) ולדעת חכמים [=רבי יהודה], בן פקועה נותר בשחיטת אמו אף כשהוא בן קיימא, אלא שמדרבנן הוא נאסר אם הלך על רגליו. (ג) ולדעת רבי שמעון שזורי, בן פקועה נותר בשחיטת אמו, אפילו חי כמה

שנים, והיה חורש בשדה. [לדברי זעירי אמר רבי חנינא, דעת רבי שמעון שזורי היא, שכשם שבן פקעה מותר בלא שחיטה, כך בנו ובן בנו עד סוף כל הדורות. ולדעת רבי יוחנן לא התיר רבי שמעון שזורי אלא את בן הפקועה עצמו אבל לא התיר את זרעו].

לדעת זעירי אמר רבי חנינא וכן לדעת רבין בר חנינא אמר עולא אמר רבי חנינא – הלכה כרבי שמעון שזורי. [ובן פקועה מותר, אפילו הלך על רגליו, ואפילו זרעו מותר].

ולדעת רב אשי [כדעת רבי יונתן] – הלכה כחכמים. [ובן פקועה אינו מותר אלא כשלא הלך על רגליו].

לדעת רבי יונתן הלכה כרבי שמעון שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי בלבד

א. מסוכן.

במסכת גיטין מבואר, שאין כותבים גט לאשה, עד שיצווה הבעל שיכתבו ושיתנו לה, ואם היה יוצא למקום סכנה, ואמר כתבו גט לאשתי, אף על פי שלא פירש לתת לה, כותבים ונותנים לה, כי מאחר שגילה דעתו שיכתבו לה גט מן הסתם כוונתו שגם יתנו לה כדי שלא תהא זקוקה ליבוס ורק מחמת שהיה בהול על נפשו, שכח לפרש את הנתונה

ומתחילה היו אומרים שבכלל דין זה, היוצא בקולר [שנגזר דינו למות ויוצא להריגה], ואחר כך הוסיפו אף המפרש להפלגה בים, והיוצא למדבר בשיירה.

ורבי שמעון שזורי הוסיף, שגם חולה מסוכן הוא בכלל זה.

ואמר רבי יונתן שהלכה כרבי שמעון שזורי.

ב. תרומת מעשר של דמאי.

תקנת חכמים היא, שאף על פי שרוב עמי הארץ מעשרים את תבואתם, מאחר שמקצתם אינם מעשרים, הלוקח [=קונה] מהם תבואה, מעשרם דמאי, [כלומר מחמת הספק, הוא מפריש מהתבואה תרומות ומעשרות, כדי שתצא התבואה בודאי מהיות טבל, ורק תרומה ותרומת מעשר האסורות לישראל באכילה נותן לכהנים, אבל את המעשרות המותרות לישראל באכילה, אינו צריך לתת ללוי ולעני, אלא אוכלם בעצמו].

ואם שכח הקונה, ולא הפריש תרומות ומעשרות מהדמאי, והגיעה שבת, מאחר שאי אפשר להפריש תרומות ומעשרות בשבת, הקלו חכמים משום כבוד שבת, שהקונה ישאל את המוכר, האם עישר, ואם יאמר לו שעישר, סומך עליו, לאכול מהתבואה בשבת. [ובמוצאי שבת יעשר].

ולדעת רבי שמעון שזורי, יש אופן נוסף, שהקלו חכמים להאמין לעם הארץ שאומר שעישר את תבואתו, והוא, כשהקונה ממנו הפריש מעשרות מהדמאי, וחזרה תרומת מעשר, [שהיא אחד ממאה מכל התבואה], ונפלה לתוך החולין, ותרומה [בשיעור כזה], הנופלת לחולין, אוסרת את כל התערובת, ומשום הפסד כל התבואה, הקלו חכמים להאמין לעם הארץ, שאם יאמר, שהפריש כבר תרומות ומעשרות מהתבואה, מאמינים לו שהכל היה חולין, והכל מותר באכילה.

ואמר רבי יונתן שהלכה כרבי שמעון שזורי.

דף ע"ו

רגל אחורית של הבהמה

הירך [=הרגל] האחורית של הבהמה מורכבת משלוש עצמות:

(א) העצם התחתונה, הנחתכת עם הפרסות כשמפשיטים את הבהמה, והיא קרויה ארכובה תחתונה הנמכרת עם הראש.

(ב) העצם האמצעית, שבתחתיתה צומת הגידים, [בעזה"י להלן יתבאר מה הם].

(ג) העצם העליונה, הקרויה קולית, והיא תחובה בעצם האליה.

רגל אחורית של בהמה

בהמה שנחתכו רגליה

< דעת רב יהודה אמר רב אמר רבי חייא [ללשון

ראשון]:

– אם נחתכה הרגל למטה מראש הארכובה התחתונה, כלומר, שנשתייר מעט מראש הארכובה התחתונה, הבהמה כשרה.

– אבל אם נחתכה הרגל למעלה מראש הארכובה התחתונה, שלא נשתייר מארכובה התחתונה כלום, והרי החתך בתחתית הארכובה העליונה, ששם צומת הגידים, הרי זו טרפה.

– ומה ששינונו, שגם כשנחתכה שם הרגל, וגם כשניטל צומת הגידים, הבהמה פסולה, הוא ללמד, שבין אם נחתכה העצם במקום הזה, וצומת הגידים קיים, ובין שניטל צומת הגידים, והעצם קיימת, הרי זו טרפה.

< דעת עולא אמר רבי אושעיא:

– אם נחתכה הרגל למטה מראש הארכובה העליונה, כלומר, שנשתייר מעט מהארכובה העליונה, הבהמה כשרה.

– אבל אם נחתכה הרגל למעלה מראש הארכובה העליונה, שלא נשתייר מארכובה העליונה כלום, והרי החתך בסוף הקולית, הרי זו טרפה.

– ומה שהיא כשרה כשנחתכה הרגל בראש הארכובה העליונה, הוא דווקא כשנחתכה בראשה, אבל אם נחתכה הרגל בתחתית הארכובה העליונה, ששם צומת הגידים, הרי זו טרפה, [ואל תתמה, היאך נפסלת בחיתוך למטה, וכשרה בחיתוך למעלה, שהרי חותכה מכאן ומתה, וחותכה מכאן וחייה].

< דעת רב יהודה אמר רב אמר רבי חייא [לדברי

רב פפא]:

– אם נחתכה הרגל למעלה מכל הארכובה העליונה, כלומר שלא נשתייר מארכובה עליונה כלום, והיה החיתוך בקולית, הרי זו טרפה.

– ואם נחתכה הרגל למטה מכל הארכובה העליונה, כלומר שכל הארכובה העליונה קיימת, והיה החיתוך בארכובה התחתונה, הרי זו כשרה.

– ואם נחתכה הרגל בארכובה העליונה עצמה, כשהיה החיתוך בחלקה העליון, הרי זו כשרה, אבל כשהיה החיתוך בחלק התחתון, ששם צומת הגידים, הרי זו טרפה, [ואל תתמה, היאך נפסלת בחיתוך למטה, וכשרה בחיתוך למעלה, שהרי חותכה מכאן ומתה, וחותכה מכאן וחייה].

דעת רב ללשון ראשון	דעת רבי הושעיא	דעת רב לדברי רב פפא	
טרפה	טרפה	טרפה	חיתוך בקולית
טרפה	כשרה	כשרה	חיתוך בחלקה העליון של ארכובה עליונה
טרפה	טרפה	טרפה	חיתוך בחלקה התחתון של ארכובה עליונה [במקום צומת הגידים]
כשרה	כשרה	כשרה	חיתוך בארכובה תחתונה

וכתב רש"י: וכלישנא קמא דרב עבדינן לחומרא, ולמעלה מרכובה התחתונה, כל מקום שיחתך, טרפה. וכן ניטל צומת בלא רכובה. דלא חזינן דהדר ביה רב, ולקמן פסיק הלכתא הכי אפילו בנשבר העצם, וכל שכן נחתך לגמרי.

צומת הגידים בבהמה

כבר נתבאר, שבהמה שניטל ממנה צומת הגידים, נעשית טרפה. וצומת הגידים הם שלושה גידים העוברים בתחתית הארכובה

העליונה מאחוריה, [בתחתית העצם, במשך כשתים או שלוש אצבעות, הגידים אדוקים בעצם, ואין בשר בינם לעצם, ולאחר מכן כשהם עולים כלפי מעלה, הם מתרחקים מהעצם לתוך הבשר, ועודם צמודים יחד, ולאחר מכן כלפי מעלה, הם מתפצלים זה מזה]. ונחלקו חכמים, איזה חלק מאותם גידים קרוי צומת הגידים.

א. לדעת רבה אמר רב אשי – דאגרמא ולבר [=מהעצם ולחוץ], כלומר החלק שבו הגידים מתרחקים מהעצם, ועודם צמודים זה בזה, הוא נקרא צומת הגידים.

ב. ולדעת רבה בר רב הונא אמר רב אשי – דאגרמא ולגיו [=מהעצם ולפנים], כלומר, החלק שבו הגידים אדוקים בעצם, בלא שיהא בשר בינם לעצם, הוא נקרא צומת הגידים.

ג. ולדעת רבא בריה דרבה בר רב הונא אמר רב אסי – דעילוי עקרומא [=כל שמעל העצם הקרויה עקרומא], כלומר כל מה שבין העצם הקטנה המחברת בין הארכובות, שהוא למטה מתחתית הארכובה העליונה, לבין אמצע הארכובה העליונה, שבו שלושת הגידים מתפצלים זה מזה, נקרא צומת הגידים. וכן אמר רבי אבא משמו של רב יהודה, שכל שמעל הערקומא, הוא בכלל צומת הגידים, [וזהו מקום שהטבחים פותחים להפריש הבשר מן העצם. א"נ כשמפשיטים הבהמה משם מתחילים לפתוח ולהפשיט העור של רגלים אחרונים]. וזה שלא כדעת ההוא מרבנן, שאמר, שאף מה שכנגד הערקומא עצמו, הוא בכלל צומת הגידים.

ואמר רב יהודה אמר שמואל – צומת הגידים הוא כל המקום שבו הם מחוברים יחד, ונראים כגיד אחד. ואורכו בשור, ארבע אצבעות.

ומתוך דברי אביי משמע, שהשיעור הזה הוא דווקא בבהמה גסה, אבל בבהמה דקה, צומת הגידים הוא המקום שבו: (א) הגידים בולטים ואינם בלועים בבשר. (ב) ושבו הגידים קשים ולא רכים. (ג) ושבו הגידים עבים ולא דקים. (ד) ושבו הגידים לבנים, ולדברי רב אשי כל שהם צלולים ולבנים במקצת, נחשבים כלבנים.

בהמה שנפסקו בה גידי צומת הגידים

צומת הגידים של הבהמה, יש בו שלושה גידים, שנים דקים, ואחד עבה יותר משני האחרים יחד, ונחלקו חכמים בעניין זה שנפסקו מקצת מהגידים.

לדעת אמימר משמיה דרב זביד – אם נפסק הגיד העבה, הבהמה טרפה, אף על פי שלא נפסקו שני הגידים הדקים, כי מכל מקום נפסק רוב עובי צומת הגידים. וכמו כן, אם נפסקו שני גידים, אפילו הם הגידים הדקים, והגיד העבה קיים, הבהמה טרפה, כי נפסק רוב מניין גידי צומת הגידים.

ולדעת מר בר רב אשי – אם שני גידים קיימים, אפילו הם הגידים הדקים, והגיד העבה נפסק, הבהמה כשרה, כי רוב מניין גידי צומת הגידים קיים. וכמו כן, אם הגיד העבה קיים, אף על פי שנפסקו שני הגידים הדקים, הבהמה כשרה, כי מכל מקום רוב עובי צומת הגידים קיים. ואין הבהמה טרפה בפסיקת צומת הגידים, אלא כשיפסקו שני גידים, שאחד מהם הוא הגיד העבה.

ולדעת רב יהודה אמר רב – אם נפסק רובו של אחד מהגידים, הרי זה טרפה.

ולדעת שמואל [ללשון ראשון] – אם נפסקו שני גידים הרי זה טרפה.

ולדעת שמואל [ללשון שני] וכן לדעת רבנאי – כל שנשתייר בצומת הגידים כחוט הסרבל, [=חוט של צמר שבו מחברים את בית הצואר של הסרבל], הבהמה כשרה, ורק כשלא יהיה בכל צומת הגידים כחוט הסרבל, היא טרפה.

עוף שנפסקו בו גידי צומת הגידים

צומת הגידים של העוף, יש בו ששה עשר גידים, ואם נפסק אחד מהם, הרי זה טרפה.

אולם כשנמצאו בו חמשה עשר גידים, יש לבדוק אם אחד מהם עבה יותר, שאם כן, יתכן שאין זה גיד אחד, אלא שנים דבוקים, ויש כאן ששה עשר גידים.

נשברה הירך של הבהמה

< כשנשברה העצם, ורוב הבשר סביבה קיים, [הן ברוב עוביו, והן ברוב היקפו, כמבואר להלן], הרי זה נידון כאבר שלם, ודין פשוט הוא, שהבהמה כשרה, והאבר כשר.

< וכשנשברה העצם, ואין רוב הבשר שסביבה קיים, הרי זה נידון כאבר מדולדל, שאינו מחובר בבהמה, [וכבר נתבאר בדף ע"ד, שהאבר עצמו אינו נותר בשחיטה], ונחלקו חכמים מה דין הבהמה:

לדעת רב – דין שבר כדין חיתוך, וכשהיה השבר למעלה מן הארכובה, [כלומר במקום שאם נחתכה הרגל, הבהמה נעשית טרפה], הרי זו טרפה, ואם היה השבר למטה מן הארכובה, [כלומר במקום שאם נחתכה הרגל הבהמה אינה נעשית טרפה], הרי זו כשרה.

ולדעת שמואל – דין שבר קל מדין חיתוך, כי הגידים קיימים, ולכן אף כשנשברה הירך למעלה מהארכובה, הבהמה כשרה. [ורב נחמן הקשה על כך, שכן לפי זה, כשנשברה הרגל למעלה מן הארכובה וצומת הגידים, האבר שאין בשר מקיפו, יזרק לאשפה, כדין אבר מדולדל, והבהמה מותרת, ונמצא שנזרק לאשפה אבר שהנשמה תלויה בו, כלומר שהבהמה נעשית טרפה כשיש בו חסרון, ובכל זאת הבהמה כשרה, ולא מסתבר לומר כן].

- ומתחילה שלחו מארץ ישראל שהלכה כרב. וחזרו ושלחו שהלכה כשמואל. וחזרו ושלחו שהלכה כרב.

- ולדברי רבי ירמיה, אף שמואל [המכונה אריוך] חזר בו, והודה לדברי רב.

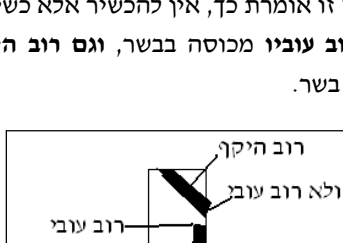
בדף ע"ג נתבאר אם מיתה או שחיטה עושים ניפול.

רוב בשר המועיל לשבר שלא יחשב כאבר מדולדל

דעת רב דימי אמר רבי יוחנן ללשון ראשון – כל זמן שלא יצא רוב עובי העצם מחוץ לגוף, והוא מכוסה בעור ובשר, אין זה אבר מדולדל. אבל אם רוב עובי העצם במקום השבירה בחוץ, הרי זה אבר מדולדל.

דעת רב דימי אמר רבי יוחנן ללשון שני – כל זמן שיש עור ובשר על רוב היקף העצם, אפילו יצא כל עובי העצם במקום השבר לחוץ דרך נקב, אין זה אבר מדולדל. אבל אם אין עור ובשר על רוב היקף העצם, אפילו כל עובי מקום השבירה מכוסה בשר, הרי זה מדולדל.

ואמר אמר רב פפא, מאחר שלשון זו אומרת כך, ולשון זו אומרת כך, אין להכשיר אלא כשיהיה גם רוב עוביו מכוסה בבשר, וגם רוב היקפו סביב בשר.

וללשון ראשון, דעת עולא אמר רבי יוחנן – עור הרי הוא כבשר. כלומר, כשם שבשר ברוב העובי ורוב היקף מכשיר את האבר, כך כשאין שם בשר אבל יש עור, הרי זו כשרה. [וטעמו כי היה שונה בדין הנ"ל "עור או בשר". אבל רב נחמן היה שונה "עור ובשר", ולפיכך הקשה על דבריו, שמא אין להכשיר אלא כשיהיה גם בשר וגם עור].

וללשון שני, דעת עולא אמר רבי יוחנן – עור מצטרף לבשר. כלומר, כשם שבשר לבדו, ברוב העובי ורוב היקף מכשיר את האבר, כך כשיש שם בשר ועור, המצטרפים יחד לרוב ההיקף ורוב העובי, הרי זו כשרה. [שכן היה מעשה, שהכשיר רבי יוחנן בן גוזל שנשברה רגלו, והיו עור ובשר יחד ברוב היקף ועובי של השבר. ורב נחמן הקשה על ראייה זו, כי יתכן שרק גוזל שעורו רך, עורו נחשב כבשר, ולכן הוא מצטרף לבשר, אבל בהמות, שעורם קשה, אין העור מצטרף עם הבשר, וצריך גם בשר וגם עור].

גידיים שסופם להתקשות

א. לעניין קרבן פסח, שצריכים המנויים עליו,

שיהיה להם חלק בבשרו.

מתחילה אמר רבי יוחנן, שגידים שעתידיים היו להתקשות, [אם היה הכבש גדל], מאחר שעתה עדיין הם רכים, הם נידונים כבשר, ונימנים עליהם בפסח.

ורבי שמעון בן לקיש נחלק על כך ואמר שאינם נידונים כבשר ואין נמנים עליהם בפסח. [והודה לו רבי יוחנן].

ב. לעניין הכשר אבר שבור, שטעון בשר בהיקפו ובעוביו.

מתחילה אמר רבא, שגידים אלו נידונים כבשר, ויש להכשיר בהם את האבר, כדעת רבי יוחנן, שאמר, שהם נידונים כבשר. ועוד התורה חסה על ממונם של ישראל.

דף ע"ז

אולם רב פפא הקשה על כך, הלא רבי שמעון בן לקיש נחלק על רבי יוחנן, ואמר שאינם נידונים כבשר, ואיך לא נחוש לדבריו, בדבר שיש בו איסור תורה [טרפות]. והסכים עמו רבא, [כי רבי יוחנן הודה לרבי שמעון בן לקיש].

עצם שנשברה ויצאה לחוץ ויש בשר ברוב עוביה רוב היקפה אבל נפלה ממנה חתיכה

לארץ

אביי נסתפק בדבר שלושה רגלים, ושאל את החכמים שנקבצו אליו ברגל, ולא הכריע בדבר, האם מאחר שנחסרה חתיכה מהעצם, מעתה לא יועיל לה שיש בשר ברוב עוביה ורוב היקפה, או יועיל לה.

ורבא הכריע בדבר, שדינה כדין עצם שלא נחסרה במקום השבר, וכשיש בשר ברוב עוביה ורוב היקפה, הרי זה כשר.

אופנים שנסתפקו בהם בעניין עצם שיש בשר ברוב עוביה ורוב היקפה

א. כשהבשר שנותר לכסות את העצם ברוב עובי והיקף, אינו יחד, אלא מתלקט, כלומר, כאן מעט וכאן מעט סביב העצם, ואם תצרפהו הרי רוב הקיפו.

ב. כשהיה הבשר מתרוסס, כלומר מרודד, וקלוש, וחופה את רוב העצם.

ג. כשנתמסמס [=נרקב] אותו בשר שנשאר לכסוי העצם. [ושיעור הריקבון הוא שהרופא רגיל לטלו כי לא יתרפא].

ד. כשניקב אותו בשר החופה, נקב קטן בלא חסרון האם יש בכך פגם שלא יועיל להציל את האבר.

ה. כשנקלף אותו בשר החופה מעל העצם, ואינו דבוק בה אלא רפוי על גבה.

ו. כשנסדק הבשר הנותר לכסוי.

ז. [ואם באופן הזה הבשר מועיל עדיין יש להסתפק] כשניטל שליש התחתון של עובי הבשר סמוך לעצם, ושני שלישים עליונים עומדים באויר. [ואין להביא ראייה לדין זה ממה שאמר רבי יוחנן שעור מגן כבשר ולכאורה זה יתכן כשניטל הבשר הסמוך לעצם ונותר העור המרוחק ממנה כי יתכן שדברי רבי יוחנן הם כשנותר עור שהוא סמוך מעיקרו לעצם כגון במקומות שאין בשר].

-

אם נקדר הבשר בסכין מעל השבר בעיגול, כלומר שהוצא הבשר מסביב למקום השבר, ונעשה שם מקום עמוק כמין קדרה [=סיר] קטנה, יש לאבר תקנה, על ידי שיסרטו שם בעצם [ולא בברזל], ומתוך שיוציא דם, יתחבר הבשר ויתרפא, וזה מועיל רק כשסביב מקום הקידור העצם דבוק בבשר, שאז סימן הוא שמתחיל להעלות ארוכה.

דין שליא

השליא היא כמין לבוש, שהולד שוכב בתוכה, ואין שליא נוצרת בלא ולד, ואם נמצאת שליא בלא ולד, ודאי היה בה ולד, אלא שנימוח בתוכה. ולהלן יתבאר בעזה"י מה דינה לכמה דברים.

א. לעניין אכילה.

<< **כשם שהעובר נותר באכילה בשחיטת האם, כך גם שליא מותרת באכילה בשחיטת האם**, ואין איסור באכילתה, שנאמר, "וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרֻסַת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שְׁסַע שְׁתֵּי פְּרֻסוֹת מְעַלְתָּ גֵרָה בְּפִהָּמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ", לרבות את השליא. [אלא שהיא מאוסה, ורוב בני אדם קצים באכילתה, וזהו ששנינו, נפש היפה תאכלה, כלומר מי שאין קץ בדברים מאוסים, רשאי לאוכלה].

<< **ודווקא כשנמצאת כל השליא בתוך רחם האם בשעת השחיטה, אבל אם יצאה מקצת מהשליא חוץ לרחם קודם השחיטה**, [אף שודאי אין כל מיחוי הוולד באותו מקצת שיצא, מכל מקום] יש לחוש, שמחוי ראש הוולד היה באותו מקצת שליאה שיצאה, ובכך יש להחשיבו כמי שנולד, ששוב אינו נותר בשחיטת האם, ולכן **השליא אסורה**. [והסמיכו חכמים דין זה על הכתוב, "אֹתָהּ תֹאכְלוּ", כלומר, כשיצאה מקצת מהשליא, דווקא את הבהמה עצמה תאכלו, ולא את השליא].

< **וכשלא נמצא ולד עם השליא הזו, שמקצתה בחוץ**,

- **לדברי הכל היא אסורה מהטעם הנ"ל**, שכן ודאי נימוח הולד שהיה בה, ויש לחוש שמחוי ראשו יצא, ומחמת כן נידון כילוד, שאינו נותר בשחיטת אמו.

< **וכשנמצא ולד בתוך הרחם עם השליא**,

ללשון ראשון [שנדחת בגמרא]:

- **דעת רבי יוחנן**, שיש לחוש שבשליא הזו הנמצאת היה עובר אחר, והעובר הנמצא ברחם, אינו של שליא זו, אלא שליא אחרת היתה לו, ויצאה, ואם כן, אף על פי שהעובר הנמצא ראשו ורובו בפנים, **השליא אסורה**, שמא מיחוי ראש העובר שהיה בה, יצא.

- **ודעת רבי אלעזר**, שאין לחוש לכך, אלא ודאי העובר הנמצא, של שליא זו הוא, ואם כן, אין כאן עובר שניידון כילוד, **והשליא מותרת**.

וללשון שני:

- **דעת רבי יוחנן**, שכל שנמצא עובר ברחם, ודאי שליא זו הנמצאת שלו, בין קשור בה ובין שאינו קשור בה, ואם ראשו ורובו של העובר בפנים, **השליא מותרת**.

- **ודעת רבי אלעזר**, שרק אם השליא קשורה בעובר הנמצא ברחם, ודאי שליתו היא, וכשראשו ורובו בפנים היא מותרת, אבל אם השליא אינה קשורה בעובר, יש לחוש שבשליא הזו הנמצאת היה עובר אחר, והעובר הנמצא ברחם, אינו של שליא זו, אלא שליא אחרת היתה לו, ויצאה, ואם כן, אף על פי שהעובר הנמצא ראשו ורובו בפנים, השליא אסורה, שמא מיחוי ראש העובר שהיה בה, יצא. [ותניא כוותיה דרבי אלעזר].

ב. לעניין קבלת טומאת אוכלים.

השליא, מאחר שהיא מאוסה, ואין רגילים לאוכלה, אינה נחשבת כמאכל, ואינה מקבלת טומאת אוכלים.

אולם אם חשב עליה בעליה לאוכלה, החשיבה בכך למאכל, ומעתה מקבלת היא טומאת אוכלים [אם הוכשרה].

ג. לעניין קבלת טומאת נבלות.

בהמה שנתנבלה, שליתה אינה נחשבת כחלק מבשרה, לעניין זה שתהא טמאה טומאת נבלות כמותה, כי השליא אינה נחשבת כבשר.

ולכן, גם כשהחשיבוה בעליה לאוכלה, שנעשית בכך כאוכל, ומקבלת טומאת אוכלים, אינה נעשית נבלה, כי אינה נקראת בשר, ואם כן אין כאן בשר נבלה לטמא.

המפלת צורת בהמה חיה ועוף ושליא עימהם

לדעת התנא של הברייתא, אין אשה טמאה טומאת לידה, אלא אם כן ילדה או הפילה צורת וולד, אבל המפילה צורת בהמה חיה ועוף, אינה טמאה טומאת לידה.

ואם הפילה צורת בהמה חיה ועוף ושליא עימהם,

- **בזמן שהשליא קשורה בהם, ודאי ששלייתם היא**, ואין לחוש שהפילה ולד אחר, שתהא

- אבל כשאין השליא קשורה בהן, יש לחוש שבשליא הזו הנמצאת היה עובר אחר, והצורה הנמצאת, אינו של שליא זו, אלא שליא אחרת היתה לו, ואם כן, אף על פי שהצורה הנמצאת צורת בהמה חיה ועוף היא, האשה טמאה מספק, שמא היה בשליא הנמצאת עובר בצורת אדם, ומחמת הספק יש להחמיר עליה שתהא טמאה כיולדת נקבה [ארבעה עשר ימי טומאה], ומצד שני להחמיר עליה, כאילו לא היה ולד כלל, [ואין לה ימי טוהר של יולדת].

< וברייתא זו, מסייעת לדברי רבי אלעזר, המחלק בין עובר קשור לשליא, לעובר שאינו קשור לשליא, כפי שנתבאר לעיל.

טומאת אוכלים בעור בעלי חיים

העור, מאחר שהוא מאוס, ואינו ראוי לאכילה, אינו מטמא טומאת אוכלים.

אולם אם שלקו [=בישלו], עד שיהיה ראוי לאכילה, מטמא הוא טומאת אוכלים. ונסתפק רבי יצחק בר נפחא האם כל עור ששלקו מקבל טומאת אוכלים ואף עור חמור שהוא קשה ומאוס ביותר, או שעור חמור יוצא מכלל שאר עורות ואף אחר שליקה אינו מטמא טומאת אוכלים.

באלו חלקים של הנבלה נוהגת טומאת נבלות

נאמר, "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הָיָא לָכֶם לְאָכְלָהּ הַנֶּנֶע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב", כלומר הנוגע בבשר הנבלה טמא.

ודרשו מכאן חכמים, שבא הכתוב למעט את הדברים הבאים, שאינם בכלל [בשר] נבלה לעניין זה: (א) עור. (ב) עצמות. (ג) גידים. (ד) קרניים. (ה) טלפים.

וביאר רבא, שכוונת הכתוב ללמד, שכל אלו אינם מטמאים טומאת נבלות, אפילו אם בשלם, עד שנעשו ראויים לאכילה כבשר.

שליא שהיא פטר רחם

ולד של בהמה טהורה, שהוא פטר רחם, [כלומר שנולד כדרכו, לבהמה שעדיין לא ילדה], אם הוא זכר, הרי זה בכור בהמה טהורה האמור בתורה, ויש בו קדושה. ואם הוא נקבה, אין בו קדושה. וכן הדין אם הוא נדמה, [שאינו דומה למין של אמו, כגון כבשה שילדה דמות עז, או עז שילדה דמות כבש], אפילו הוא זכר, אינו קדוש.

ושליא שהיא פטר רחם, [כלומר שליא שהפילה בהמה, שעדיין לא ילדה], בידוע שהיה בשליא ולד, שכן אין שליא בלא ולד אלא שנימות. ואם כן יש להסתפק בו, האם היה הולד זכר, והשליא קדושה כבכור, או שהיה הולד נקבה או נדמה ואין בשליא קדושה.

ומאחר שהולדות שהם זכרים המתקדשים בבכורה, הם מיעוט מהבכורות הנולדים, [שכן מחצה מהנולדים הדומים להוריהם הם זכרים, ומחצה נקבות, ויש עוד מיעוט של נולדים שהוא נדמה לאחרים, נמצא שהזכרים שהם כהוריהם הם מיעוט, ואם כן] יש לתלות, שהשליא הזו אינה של זכר הראוי להתקדש בבכורה, ולכן אינה קדושה, ומותר להשליכה לכלבים.

שליא של בהמת קדשים

ולד של בהמת קדשים, מתקדש כאמו, בין כשהוא זכר, ובין כשהוא נקבה, ורק כשהוא נדמה אינו מתקדש.

ולפיכך, שליא של קדשים, שיש להסתפק בה, האם היה בה זכר או נקבה, ונתקדשה, שהיה בה נדמה ולא נתקדשה, הרי זו קדושה, כי כשברוב האופנים היא קדושה, יש לתלות שנתקדשה, ולכן תקבר.

דברים האסורים משום דרכי האמורי

כל דבר שעושים כדי להצליח ולרפא, ואין המעשה דרך רפואה, כגון שאינו עושה את המעשה על החולי עצמו, אלא על דבר אחר, כדרך שהיו עושים, שבהמה המפלת שליתה, היו קוברים את השליא בפרשת דרכים, או

תולים אותה באילן, ואומרים, שבכך יועיל לה
שלא תפיל שוב, אסור לעשות כן, שדברים אלו
דרכי האמורי הם, ונאמר, "ולא תעשה
כמעשיהם".

אבל דבר שעושים לרפואה, והמעשה הוא דרך
רפואה על המכה, כגון שנותן משקה או סם, או
לוחש על המכה, הרי זה מותר.

להודיע לרבים שיבקשו עליו רחמים

אילן שמנשיר פירותיו, מחמת שעושה פירות
 שמנים וכבדים, מותר לטוענו באבנים כבדות,
 כדי שיכחיש, ולא יעשה פירות שמנים כל כך.
 וכן מותר לצובעו בסיקרא, שכך היו עושים
 לסמן אילנות כאלו, כדי שידעו בני אדם,
 ויתפללו עליהם, שלא ינשרו פירותיהם.

דף ע"ח

ובימי רבינא היו תולים אשכול תמרים בדקל
 שאינו עושה פירות, שיהא סימן לדבר, כדי
 שידעו הרבים ויתפללו על הדקל שיעשה פירות.

וזהו שנאמר למצורע, "וְטָמָא טָמָא יִקְרָא",
 כלומר יודיע לכל שהוא מצורע, והרבים יתפללו
 בעבורו, ויבקשו עליו רחמים.

וכן מי שאירע בו דבר, צריך להודיע לרבים,
 ורבים מבקשים עליו רחמים.

סליק פרק בהמה המקשה

פרק חמישי אותו ואת בנו

דף ע"ח

כל האופנים המבוארים במשנה בעניין שחיטת האם ובנה ביום אחד ודיניהם [בדף ע"ט נסדרה טבלה נוספת לפי סדר דיני המשנה בתוספת דעת רבי שמעון]				
אופן שחיטת הראשון	חולין בחוץ	קדשים בפנים	חולין בפנים	קדשים בחוץ
דין הראשון ודין השוחט	היתר	היתר	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה.	הקרוב פסול כי נשחט בחוץ. והשוחט חייב כרת ולוקה משום שעבר על איסור שחיטת קדשים בחוץ.
	גמור.	גמור.	אבל השוחט אינו לוקה, כי שחיטת חולין בעזרה היא איסור לא תעשה הבא מכלל עשה, ואין לוקים על כך.	
דין השני ודין השוחט	הבשר כשר.	הקרוב כשר.	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה.	הקרוב פסול [כי נשחט בחוץ. וגם כי אינו ראוי, משום איסור אותו ואת בנו].
	השוחט לוקה	השוחט לוקה	השוחט לוקה משום חולין שנשחטו בעזרה. והשוחט לוקה משום איסור אותו ואת בנו.	השוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו. [אבל אין כאן וכת של שחטי חוץ כי הוא פסול היום בפנים, וכל שפסול בפנים, אין חייבים עליו משום שחטי חוץ].
אופן שחיטת השני	חולין בחוץ	קדשים בפנים	קדשים בפנים	קדשים בחוץ
דין השני ודין השוחט	הבשר כשר. אבל השוחט לוקה	הקרוב פסול משום שאינו ראוי להישחט	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. והשוחט לוקה משום איסור אותו ואת בנו.	הקרוב פסול [כי נשחט בחוץ. וגם כי אינו ראוי, משום איסור אותו ואת בנו].
	משום שעבר על הכתוב "ושור או שֶׁה או שֶׁה וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד".	ט ביום שנשחט בנו [או אמון].	השוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו.	השוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו.

לפי המבואר בטבלה, יש ששה עשר אופנים. שכן אחר כל אחד מארבעת האופנים של שחיטת הראשון, יש ארבעה אופנים לשחיטת השני.
 אולם במשנה נפרטו רק שנים עשר אופנים, ולא נפרטו במשנה ארבעת האופנים הבאים: א. חולין בחוץ וקדשים בפנים. ב. קדשים בפנים וחולין בחוץ. ג. חולין בפנים וקדשים בחוץ. ד. קדשים בחוץ וחולין בפנים. [וילייע למה לא נפרטו. שו"ר ראיתי שכן הקשו התוס' בדף פ'].

היכן ומתי נוהג איסור אותו ואת בנו

נאמר בתורה, "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אוֹ שֶׁה וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד", ללמד, שאין לשחוט בהמה וולדה ביום אחד. בין שהאם נשחטה תחילה, והוולד שני, ובין כשהוולד נשחט תחילה, והאם שניה, בשחיטת השניה, השוחט עובר באיסור הזה.

ואיסור זה, מאחר שאינו מצווה התליה בארץ, אלא חובת הגוף הוא, הרי זה ככל המצוות שהן חובת הגוף, שנוהגות **בין בארץ ובין בחוצה לארץ, בין בזמן שהבית קיים ובין שלא בזמן הבית.**

איסור אותו ואת בנו נוהג

בין בחולין בין בקדשים

קודם לכתוב המלמד שאין לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד, נאמר, "שור או כֶּשֶׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן אִשָּׁה לָהּ", לאסור בהמות להקרבה עד יום השמיני, ודין זה אמור בקדשים בלבד, ולא בחולין, כמבואר בו "לְקַרְבָּן אִשָּׁה לָהּ", [אבל לאכילת חולין, הבהמות מותרות מיום היוולדן].

והכתוב האוסר לשחוט אותו ואת בנו, שנאמר אחר הכתוב הנ"ל, הוא "וְשׂוֹר או שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד".

והנה, אם הכתוב האחרון היה מדבר בקדשים בלבד, כמו הכתוב הראשון, די היה לכתוב בכתוב האחרון, "וְאֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד", ותו לא, שהרי הוא נמשך על מה שהכתוב הקודם מדבר, כלומר על קדשים, וכבר נאמר בכתוב הקודם, "שור או כֶּשֶׁב או עֵז", ואם כן, "אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ", הכוונה לשור ובנו או כבש ובנו, ומתוך שנאמר בפירוש, "וְשׂוֹר או שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד", על כרחך כוונת הכתוב ללמד גם על שור ושה של חולין, שאין לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד.

ומכל מקום, מתוך שהכתוב פותח בוי"ו, "וְשׂוֹר או שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד", יש ללמוד, שהכתוב נמשך גם על הכתוב הקודם המדבר בקדשים.

ומכאן, שאיסור אותו ואת בנו נוהג בין בחולין בין בקדשים.

איסור אותו ואת בנו נוהג בכלאים

אף על פי, שמשני טעמים היה ראוי ללמוד, שאיסור אותו ואת בנו אינו נוהג בכלאים, מכל מקום הוא נוהג אף בכלאים, כגון ולד של כבשה ותייש, אסור לשחוט את האם ובנה ביום אחד.

< **ואלו הם הטעמים, שהיה ראוי ללמוד מהם, שאיסור זה אינו נוהג בכלאים:**

א. איסור אותו ואת בנו נוהג בקדשים, משום שהוא מחובר לכתוב שלפניו, "שור או כֶּשֶׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן אִשָּׁה לָהּ", ואם כן כשם שהכתוב שלפניו אינו נוהג בכלאים, שכן מתוך שנאמר בו, "שור או כֶּשֶׁב או עֵז", למדו חכמים שכלאים אינם ראויים לקרבן, כמו כן הכתוב השני שנשמך לראשון, לא יהיה נוהג בכלאים.

ב. מתוך שנאמר, "זאת הפֶּהֶמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שׂוֹר שֶׁה כֶּשֶׁבִים וְשֵׁה עֲזִים", ולא נאמר "שה כשבים ועזים", למדנו, שכל מקום שנאמר שה, הוא דווקא מין אחד, כגון ששני הוריו כשבים, או שני הוריו עזים, אבל אין בכלל זה כלאים של כבש ועז, ומאחר שגם בעניין איסור אותו ואת בנו נאמר, "וְשׂוֹר או שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד", יש ללמוד, שגם איסור זה אינו נוהג בכלאים.

< **והטעם שבכל זאת איסור אותו ואת בנו נוהג בכלאים, כי נאמר בכתוב הריבוי "וְשׂוֹר או שֶׁה", ללמד, שגם הכלאים בכלל הכתוב.**

ומכל מקום מבואר בסוגיה, שדווקא בבהמות נוהג איסור זה, [והוא הדין לכלאים של שני מיני בהמות], אבל לא בחיות, [או בהכלאתם].

איסור אותו ואת בנו נוהג אף בשחיטת

אותו ואת בנו ממין אחד בלבד

אף על פי שנאמר בכתוב, "וְשׂוֹר או שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד", [והכתוב "או", בא לרבות כלאים, כמבואר לעיל, ולא ללמד שהכתוב מדבר או בשור או בשה], מכל מקום, אין כוונת הכתוב שנאסרה רק שחיטת ארבעה, כלומר, שור ובנו ושה ובנו, כי גם שחיטת שתים בלבד, כלומר אחד מהם ובנו, נאסרה.

מתוך שנאמר בכתוב "וְאֵת בְּנוֹ", בלשון יחיד, יש ללמוד, שבשחיטת בן של מין אחד יש איסור.

ולדעת חכמים – מתוך שנאמר בכתוב "אתו" בלשון יחיד, יש ללמוד שגם בשחיטת הורה ממין אחד יש איסור. ומכאן, שבשחיטת הורה ממין אחד, ובנו, יש איסור.

ולדעת חנניה – אין צריך לכתובים, כדי ללמוד, שיש חיוב אף על כל מין לבדו, שכן אף אם היה כתוב בפירוש, "ושור ושה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", כוונת הכתוב היתה, "ושור או שה", שכל שלא פירשה התורה שהכוונה לשניהם יחד, כגון, "ושור ושה יחדיו", הכוונה אף לכל אחד בפני עצמו. [כדעת רבי יונתן להלן].

"כִּי אִישׁ אִישׁ אֲשׁוּר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ

מוֹת יוֹמֵת אָבִיו וְאִמּוֹ קֵלֵל דָּמִיו בּוֹ"

לדעת רבי יאשיה – הסיבה שנכפלה הזכרת קללת אביו ואמו בפסוק זה, כדי להסמיק את הקללה פעם אחת לאביו, ופעם אחת לאמו, ללמד, שחייב על קללת כל אחד מהם בפני עצמו, ולא רק על קללת שניהם יחד. [ומהכתוב בפרשת משפטים, "וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמֵת", אנו למדים שחייב על קללתם אף לאחר מותם].

ולדעת רבי יונתן – אף בלא הכפילות בכתוב הזה, היינו מחייבים את המקלל כל אחד מהם בפני עצמו, כי כל מקום שהוזכרו כמה דברים יחד, אף כשלא נאמר בפירוש "זה או זה" אלא "זה וזה" הכוונה אף לכל אחד בפני עצמו, [אלא אם כן מפורש בכתוב שהכוונה לכולם יחד, כמו שנאמר לעניין כלאים "יחדיו"]. [ומהכפילות בפסוק הזה, "אָבִיו וְאִמּוֹ קֵלֵל", אנו למדים שחייב על קללתם אף לאחר מותם].

האם איסור אותו ואת בנו נוהג רק בנקבה

וולדה או גם בזכר וולדו

< לדעת חכמים – איסור אותו ואת בנו אינו נוהג בזכר ובנו או בתו, אלא רק בנקבה ובנה או בתה, [שלא לשחוט האם וולדה ביום אחד. שאין הוולד מתייחס אלא אחר אמו, אבל אין חוששים לזרע האב].

ודבר זה, שאין האיסור נוהג בשני המינים, אלא רק באחד מהם, למד מהכתוב, "וְשׂוֹר אוֹ שֶׂה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטוּ בְּיוֹם אֶחָד", שמשמע מין אחד ולא שנים.

אלא שמהכתוב הזה לבדו, עדיין לא למדנו, האם האיסור נוהג רק בזכרים וולדותיהם, או שהוא נוהג רק בנקבות וולדותיהן.

ולכאורה דבר זה ניתן ללמוד בבניין אב, שכן מצינו בעניין שילוח הקן, שאסרה תורה ליטול את הבנים כשהאם רובצת עליהם, שנאמר, "לֹא תִקַּח הָאִם עַל הַבָּנִים. שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאִם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים", ולא אסרה תורה דבר זה אלא בנקבות ולא בזכרים, כלומר לא אסרה תורה ליטול הוולדות אלא כשהאם רובצת עליהם, ולא כשהאב רובץ עליהם, ואם כן, הוא הדין לעניין איסור אותו ואת בנו, מאחר שנתבאר שהאיסור הוא במין אחד, [מהכתוב "אתו"], יש לך לומר, שהאיסור הוא בנקבות וולדותיהן בלבד ולא בזכרים וולדותיהם.

אלא שמצד שני יש לך לומר, מאחר שנאמר הכתוב "אתו" בלשון זכר, יש לך ללמוד, שכוונת הכתוב דווקא לזכרים וולדותיהם, ולא לנקבות וולדותיהן.

ולכן נאמר, "אתו וְאֵת בְּנוֹ", ללמד, שהאיסור נוהג במי שבנו ניכר שהוא בנו, וזו הנקבה, שהבן כרוך אחריה, וניכר שהוא בנה.

דף ע"ט

< ולדעת חנניה – איסור אותו ואת בנו נוהג הן בזכר וולדותיו, [שלא לשחוט האב וולדו ביום אחד], והן בנקבה וולדותיה, [שלא לשחוט האם וולדה ביום אחד]. [כי הוולד מתייחס גם אחר אמו וגם אחר אביו, שחוששים לזרע האב].

ודבר זה למד משני הכתובים הללו:

א. מתוך שנאמר "אתו וְאֵת בְּנוֹ", לשון זכר, למדנו, שהאיסור נוהג בזכר וולדו.

ב. ומתוך שנאמר, "אתו וְאֵת בְּנוֹ", שמשמע מי

שניכר שהוא בנו, כלומר הנקבה, שהולד כרוך אחריה וניכר שהוא בנה, למדנו, שהאיסור נוהג בנקבה וולדה.

ואמר רב הונא בר חייא אמר שמואל: הלכה כחנניה.

היתר הרבעה בפרד

הפרד הוא הנולד מן הסוס והחמור, [בין שאביו סוס ואמו חמור. ובין שאביו סוס ואמו חמורה], ומאחר שאסרה תורה להרביע בהמה ממין אחד על בהמה ממין אחר, [שנאמר "בְּהֶמְתָּךְ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים"], אין להרביע פרד [זכר] על חברו [נקבה], אלא אם כן שניהם נחשבים מין [=סוג] אחד של בהמה, ולהלן יתבאר בעזה"י, אלו פרדים מותרים זה בזה.

א. כשהאם והאב של שניהם שווים. [כגון בני סוס נקבה וחמור זכר, עם בני סוס נקבה וחמור זכר. או בני חמור נקבה וסוס זכר, עם בני חמור נקבה וסוס זכר].

< לדברי הכל, מותר להרביעם זה בזה, כי ממה נפשך אין כאן כלאים.

- **שכן אם מין הוולד נקבע רק לפי האם,** [ואין חוששים לזרע האב], שני הפרדים הם כמין האם בלבד, ומאחר שמין האם של שניהם שווה, שני הפרדים נחשבים כאותו מין, ומותרים זה בזה, ואין כאן כלאי בהמה.

- **ואם מין הוולד נקבע גם לפי האב,** [שחוששים לזרע האב], שני הפרדים הם ולד סוס וחמור, ואם כן שניהם נחשבים כאותו מין, [מין סוס וחמור], ומותרים זה בזה, ואין כאן כלאי בהמה.

ב. כשהאם והאב של שניהם לא שווים. [שזה בן סוס נקבה וחמור זכר, וזה בן חמור נקבה וסוס זכר].

< לדעת חנניה [הנקרא בפי שמואל חכמים כי פוסק כן] – הולדות מותרים זה בזה.

- **כי לדעתו, מין הוולד נקבע גם לפי האם וגם לפי האב** [=חוששים לזרע האב], ולכן, כשזה בן סוס נקבה וחמור זכר, וזה בן חמור נקבה וסוס זכר, נמצא ששני הולדות הם מין הבא מסוס וחמור, ונחשבים כמין אחד, ומותרים זה בזה.

< **ולדעת רבי יהודה – הולדות אסורים זה בזה.**

- **ומתחילה נסתפקו בדבר זה, האם דעת רבי יהודה היא, שודאי הוא, שאין הוולד נקבע אלא לפי האם,** [ובודאי אין חוששים לזרע האב], ולכן, מאחר שזה אמו סוס, וזה אמו נקבה, הולדות שני מינים הם, ואסורים זה בזה.

[אבל כשיהיו האמהות מין אחד, אפילו אם האבות יהיו ממינים שונים, הולדות מותרים זה בזה, כי הכל תלוי באם, ולכן כשהאמהות של שני וולדות הן סוס, הולדות מותרים זה בזה, גם כשזה אביו סוס, וזה אביו חמור, וכשהאמהות של שני וולדות הן חמור, הולדות מותרים זה בזה, גם כשזה אביו סוס וזה אביו חמור].

- **אולם מסקנת הסוגיה, שדעת רבי יהודה היא, שדבר זה ספק הוא, האם מין הוולד נקבע רק לפי האם,** [ואין חוששים לזרע האב], או שמין הוולד נקבע גם לפי האב, [שחוששים לזרע האב]. ולכן, כל זמן שלא יהיו גם האמהות שוות, וגם האבות שווים, אין להתיר את הולדות זה בזה, כי כשלא יהיו האמהות שוות, [אף כשלמעשה שני הולדות באו מסוס וחמור, אלא שזה מסוסה וחמור, וזה מחמורה וסוס], יש לחוש, שמא הכל תלוי באמהות, ואין הולדות מאותו מין. [וכמו כשלא יהיו האבות שווים, אף כשהאמהות שוות, יש לחוש שמא הולד הולך גם אחר אביו, ונמצא שאין הולדות שווים].

סימנים להבדיל בין פרד בן סוסה

[וחמור] לבין פרד בין חמורה [וסוס]

א. סימן אביי – מי שאמו חמורה קולו עבה כחמור ומי שאמו סוסה קולו צלול כסוס. [כלומר קול הוולד כקול האם].

ב-ג. סימני רב פפא – מי שאמו חמורה אוזניו גדולות וזנבו קצר כשל חמור. ומי שאמו סובה אוזניו קצרות וזנבו ארוך כשל סוס. [כלומר

< ונמצא, שרק פרד שהוא אילם מקול, ואוזנו וזנבו חתוכים, אין לדעת מי אמו.

-

לדעת רבי אבא, אין חוששים לזרע האב, ולכן, אין כל הפרדים נחשבים כמין אחד, [הנקרא בן סוס וחמור], אלא בני סוסה וחמור מין לעצמו, ובני חמורה וסוס מין לעצמו, ואסורים זה בזה, [בין בהרבעה, ובין] למשוך יחד איזה דבר, שנאמר, "לא תחלש בְּשׁוֹר וּבְחֶמֶר יַחְדָּו".

ולדעת רבי אבא, ניתן לסמוך על הסימנים, אף בדבר שיש בו איסור תורה, ולכן גם כשאינו יודע מי אמו של פרד זה, ומי אמו של פרד זה, אם שוים הם באוזניהם ובזנבם, סימן הוא ששוים באימותיהם, וניתן לסמוך על כך, ומותרים לקושרם יחד, למשוך יחדיו את המרכבה.

איסור "אותו ואת בנו" נוהג בבהמה וולדה ולא בחיה וולדה

לדברי רב חסדא, מאחר שנאמר בכתוב, "וְשׁוֹר אוֹ שֶׁה אֶתְּוּ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַּיּוֹם אֶחָד", ולא נזכר בו חיות אלא רק בהמות, למדנו, שאין הכתוב מחייב אלא בבהמות, ולא בחיות.

ומכל מקום, דווקא על האם [או האב] הקפיד הכתוב שיהיו בהמות, אבל על הוולד לא הקפיד, ואפילו הוא חיה, הוא בכלל הכתוב "וְאֶת בְּנוֹ", ויש בו איסור אותו ואת בנו, כשנשחט יחד עם אמו [או אביו].

ולפיכך, כשהיתה האם בהמה, [כגון עז נקבה], וילדה מן החיה, [כגון מצבי זכר], מאחר שהאם נקבה, [ולדברי הכל איסור אותו ואת בנו נוהג באם], השוחט את האם ובנה, עובר על האיסור הזה.

אבל כשהיתה האם חיה, [כגון צביה נקבה], וילדה מן הבהמה, [כגון מתיש זכר], מאחר שהאם חיה, [אף שלדברי הכל איסור אותו ואת בנו נוהג באם], השוחט את האם ובנה, אינו עובר על האיסור הזה.

איסור "אותו ואת בנו" כשהאם היא כוי [=בת בהמה וחיה]

תנא קמא ורבי אליעזר נחלקו, האם בכוי [=בת צבי ותיש] וולדו, נוהג איסור אותו ואת בנו.

לדעת תנא קמא – נוהג בה ובוולדה איסור אותו ואת בנו.

ולדעת רבי אליעזר – לא נוהג בה ובוולדה איסור אותו ואת בנו.

ולהלן יתבארו בעזה"י, כמה אופנים בביאור מחלוקתם.

א. [דברי רב חסדא] האם חוששים לזרע האב.

לדעת תנא קמא – כל וולד מתייחס גם אחר אמו, וגם אחר אביו, [שחוששים לזרע האב], ולפיכך, כוי זו, בין כשהיא באה מצביה נקבה ותיש זכר, ובין כשהיא באה מעז נקבה וצבי זכר, נחשבת היא כמקצת בהמה ומקצת חיה, וכשנאמר בכתוב, "וְשׁוֹר אוֹ שֶׁה אֶתְּוּ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַּיּוֹם אֶחָד", כוונת הכתוב אף למי שהוא מקצת בהמה, ["שה" ואפילו מקצת שה], ולכן, נוהג בכוי זו ובוולדה, איסור אותו ואת בנו.

ולדעת רבי אליעזר – אין הוולד מתייחס אלא אחר אמו, [ואין חוששים לזרע האב], ולפיכך, כוי שאמה צביה אף שאביה תיש, אינה נחשבת בהמה אלא רק חיה, ואין נוהג בה ובוולדה איסור אותו ואת בנו. ורק כוי שאמה עז, אף שאביה צבי, נחשבת כבהמה, ונוהג בה ובוולדה איסור אותו ואת בנו.

ב. [דברי רב פפא ב' פ' 77] האם נוהג איסור זה במקצת בהמה.

תנא קמא ורבי אליעזר מודים, שיש להסתפק, האם הוולד מתייחס רק אחר אמו, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא מתייחס גם אחר אמו וגם אחר אביו, [שחוששים לזרע האב].

ובזה נחלקו:

< לדעת תנא קמא – כשאמרה תורה "וְשׁוֹר אוֹ שֶׁה אֶתְּוּ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַּיּוֹם אֶחָד", הכוונה היא,

הן למי שהיא בהמה גמורה, והן למי שהיא מקצת בהמה, ["שה" ואפילו מקצת שה], ולפיכך,

- כוי הבאה מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בה האם היא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהיא גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], בודאי נוהג בה איסור אותו ואת בנו, שהרי הוא נוהג אף במי שמקצתו בלבד בהמה, ולכן השוחט את הכוי הזו ואת בנה, לוקה על שעבר איסור תורה.

- אבל כוי הבאה מצביה נקבה ותיש זכר, שיש להסתפק בה, האם היא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שיש בה גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], יש להסתפק אם נוהג בה איסור אותו ואת בנו, ולכן אף שמספק אסור לשחוט את הכוי ואת בנה ביום אחד, השוחט את הכוי הזו ואת בנה אינו לוקה על כך.

< לדעת רבי אליעזר – כשאמרה תורה "ושור או שׂה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", הכוונה היא, רק למי שהיא בהמה גמורה, ["שה" ולא מקצת שה], ולפיכך,

- כוי הבאה מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בה האם היא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהיא גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], יש להסתפק, האם נוהג בה איסור אותו ואת בנו, ולכן אף שמספק אסור לשחוט את הכוי ואת בנה ביום אחד, השוחט את הכוי הזו ואת בנה אינו לוקה על כך.

- אבל כוי הבאה מצביה נקבה ותיש זכר, שיש להסתפק בה, האם היא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שיש בה גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], בודאי שלא נוהג בה איסור אותו ואת בנו כלל, שהרי ברור שאין כאן בהמה בלבד.

שחיטת כוי ביום טוב

נאמר, "וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יָצוּד צִיד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֶאֱכַל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמּוֹ וְכִסְהוּ בְּעֶפְר", ללמד, שחיה ועוף הנשחטים, דמם טעון כיסוי, [וביום טוב צריך להכין עפר מבעוד יום לכסות בו, כי עפר שאינו מוכן לכך, הוא מוקצה, ואסור לכסות בו]. אבל בהמה הנשחטת, אין דמה טעון כיסוי.

< ולפי סברת רב חסדא,

מאחר שלדעת תנא קמא, כל וולד מתייחס גם אחר אמו, וגם אחר אביו, [שחוששים לזרע האב], אם כן, כוי זה, בין כשהוא בא מצביה נקבה ותיש זכר, ובין כשהוא בא מעז נקבה וצבי זכר, נחשב כמקצת חיה ומקצת בהמה, וכשנאמר בכתוב, "ציד חַיָּה", כוונת הכתוב אף למי שהוא מקצת חיה, ולכן, מותר לשחוט כוי ביום טוב, ולכסות דמו בעפר שהיה מוכן מבעוד יום, לצורך כיסוי חיה ועוף הנשחטים.

ומאחר שלדעת רבי אליעזר, אין הוולד מתייחס אלא אחר אמו, [ואין חוששים לזרע האב], אם כן, כוי שאמו צביה, אף שאביו תיש, נחשב חיה, ולכן מותר לשחטו ביום טוב, ולכסות דמו בעפר שהיה מוכן מבעוד יום. וכוי שאמו עז, ואביו צבי, נחשב כבהמה, ואין דמו טעון כיסוי כלל, ולכן נשחט ביום טוב, בלא לכסות דמו בעפר.

< אולם בברייתא מבואר שלא כפי סברת רב חסדא, אלא אין שוחטים את הכוי ביום טוב כלל, כי הוא נחשב כספק חיה ספק בהמה, ודמו אינו טעון כיסוי אלא מספק.

ולכן, רק בחול, שניתן לכסות דמו בעפר בלא איסור טלטול מוקצה, ניתן לשחטו.

אבל ביום טוב, שיש בדבר ספק איסור מוקצה, שמא אינו חיה, ואינו טעון כיסוי, וכשיכסוהו נמצא טלטול העפר שלא לצורך, לפיכך, אסור לכסות דמו, ומאחר שאי אפשר לכסות את דמו, אין לשחטו, שמא הוא חיה וטעון כיסוי.

[ואם טעו ושחטוהו ביום טוב אין מכסים את דמו].

< ולסברת רב פפא, [כפי המבואר בדף פ'] דין הברייתא עולה יפה, כדברי תנא קמא, החולק על רבי אליעזר,

שכן הכל מודים, שיש להסתפק, האם הוולד

מתייחס רק אחר אמו, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא מתייחס גם אחר אמו וגם אחר אביו, [שחוששים לזרע האב]. אבל נחלקו בזה: שלדעת תנא קמא, כשאמרה תורה "ציד חיה", הכוונה היא, הן למי שהיא חיה גמורה, והן למי שהיא מקצת חיה, ולפיכך, כוי הבא מצביה נקבה ותיש זכר, שיש להסתפק בו אם הוא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהיא גם חיה וגם בהמה, [כי חוששים לזרע האב], בודאי נוהג בו דין כיסוי הדם, ומותר לשוחטו ביום טוב ולכסות את דמו בעפר מוכן. וכוי הבא מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בו, האם היא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], יש להסתפק אם נוהג בו דין כיסוי הדם, ולכן אף שמספק יש לכסות את דמו, ביום טוב אין לשוחטו כלל, כי ביום טוב אין לכסות דמו מספק, שמא מטלטל עפר שלא לצורך. [וזהו דין הברייתא].

ולדעת רבי אליעזר, כשאמרה תורה "ציד חיה", הכוונה היא, רק למי שהיא חיה גמורה, ולפיכך, כוי הבא מצביה נקבה ותיש זכר, שיש להסתפק בו האם הוא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא גם חיה וגם בהמה, [כי חוששים לזרע האב], יש להסתפק אם נוהג בו דין כיסוי הדם, ולכן אף שמספק יש לכסות את דמו, ביום טוב אין לשוחטו כלל, כי ביום טוב אין לכסות דמו מספק, שמא מטלטל עפר שלא לצורך. אבל כוי הבא מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בה, האם היא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שיש בה גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], בודאי שלא נוהג בו דין כיסוי הדם, שהרי אין דין כיסוי נוהג אלא במי שכולו חיה, ולפיכך מותר לשוחטו ביום טוב ואין צריך לכסות את דמו.

זרוע לחיים וקבה בכוי

נאמר, "וְזֶה יְהִי מִשְׁפֵּט הַפְּהִינִים מֵאֵת הָעַם מֵאֵת זְבַחֵי הַזֶּבֶחַ אִם שׂוֹר אִם שֶׁה וְנִתֵּן לַפֶּה הַזֶּרֶע וְהַלְחִיִּים וְהַקֶּבֶה", ללמד, שכל השוחט בהמה, נותן לכהן ממנה את הזרוע הלחיים והקיבה.

ודווקא מהבהמות הנשחטות, הכהנים מקבלים מתנות אלו, שנאמר בכתוב, "אִם שׂוֹר אִם שֶׁה", אבל מהחיות הנשחטות, אין הכהנים מקבלים מתנות אלו.

< ולפי מה שנתבאר תחילה, שלדעת תנא קמא יש להסתפק אם כל וולד מתייחס גם אחר אביו או שהוא מתייחס רק אחר אמו ולדעת רבי אליעזר כל ולד מתייחס בוודאי רק אחר אמו,

כוי שאמו צביה ואביו תיש – לסברת תנא קמא, מאחר שיש להסתפק בו, אם הוא ודאי חיה, או חצי חיה וחצי בהמה, ואם כן יש להסתפק בו האם אין לכהן ממנו מתנות כלל, או שיש לו בו רק חצי מהמתנות, ומאחר שיש כאן ספק אם מגיע לכהן חצי מהמתנות, לא ייטול אותם מהבעלים, שהרי בדיני ממונות, המוציא מחבירו עליו הראיה. ולסברת רבי אליעזר אין כאן ספק אלא ודאי חיה הוא, ופטור מן המתנות.

וכוי שאמו עז ואביו צבי – לסברת תנא קמא, מאחר שיש להסתפק בו, אם הוא ודאי בהמה, או חצי בהמה וחצי חיה, ואם כן יש להסתפק בו האם יש בו לכהן את כל המתנות, או שיש לו בו רק חצי מהמתנות, חצי מתנות שיש לכהן בוודאי, ייטול, והחצי הנוסף שיש בו ספק לא ייטול בלא ראייה. ולסברת רבי אליעזר, אין כאן ספק, אלא ודאי בהמה הוא וחייב בכל המתנות.

< אולם בברייתא מבואר שלא כן, אלא לדעת חכמים הכוי חייב במתנות ולדעת רבי אליעזר הכוי פטור מן המתנות.

< ולסברת רב פפא, [כפי המבואר בדף פ' דין הברייתא עולה יפה,

שכן הכל מודים, שיש להסתפק, האם הוולד מתייחס רק אחר אמו, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא מתייחס גם אחר אמו וגם אחר אביו, [שחוששים לזרע האב]. אבל נחלקו בזה:

שלדעת תנא קמא, כשאמרה תורה "אִם שׂוֹר אִם שֶׁה", הכוונה היא, הן למי שהוא בהמה גמורה, והן למי שהוא מקצת בהמה, ולפיכך, כוי הבא מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בו

אם הוא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהיא גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], **בודאי חייב לכל הפחות בחצי מתנות**, שהרי לכל הפחות הוא מקצת בהמה. [וזה מה שמחייבים חכמים בברייתא]. **וכו** הבא מצביה נקבה ותיש זכר, שיש להסתפק בו, האם היא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא גם חיה וגם בהמה, [כי חוששים לזרע האב], **יש להסתפק אם הוא חייב בחצי מתנות**, ומאחר שיש ספק בדבר, המוציא מחברו עליו הראיה, **והכהן לא ייטול מספק**.

ולדעת רבי אליעזר, כשאמרה תורה "אם שור אם שֶׁה", הכוונה היא, רק למי שהיא בהמה גמורה, ולפיכך, כו הבא מעז נקבה וצבי זכר, שיש להסתפק בו האם הוא בהמה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שהוא גם בהמה וגם חיה, [כי חוששים לזרע האב], **יש להסתפק אם הוא חייב בחצי מתנות**, ומאחר שיש ספק בדבר, המוציא מחברו עליו הראיה, **והכהן לא ייטול מספק**. **וכל שכן שכוי הבא מצביה נקבה ותיש זכר**, שיש להסתפק בה, האם הוא חיה בלבד, [ואין חוששים לזרע האב], או שיש בו גם חיה וגם בהמה, [כי חוששים לזרע האב], **בוודאי שהוא פטור מן המתנות**.

דף פ'

מיהו כו

עד עתה נתבאר שהכווי הוא כלאים של צבי ותיש אולם זו דעת רבי אליעזר ובני מחלוקתו בלבד אבל לדעת תנאים אחרים הכווי הוא דבר אחר וכל הדעות בעניין זה מבוארות בברייתא הגמרא:

לדעת תנא קמא – הכווי הוא **איל הבר**, [כבש גדול הגדל ביערים]. וכן דעת רב נחמן.

לדעת יש אומרים – הכווי הוא **הבא מן התיש והצביה**. וכן דעת רבי אליעזר ובני מחלוקתו [כמבואר לעיל].

לדעת רבי יוסי – הכווי **מין בריה בפני עצמה** הוא, **ולא הכריעו בו חכמים אם מין חיה הוא או מין בהמה**. וכן דעת רב יהודה.

ולדעת רבן שמעון בן גמליאל – הכווי **מין בהמה** הוא, ומשפחת בית דושאי היו מגדלים ממנו עדרים עדרים.

הני עזי דבאלא [=עזי הלבנון]

< **לדעת רבי זירא אמר רב ספרא אמר רב המנונא וכן לדעת רב הונא בר חייא** – עזי הלבנון עיזים גמורות הן, וכשרות להקרבה על גבי המזבח, ואינן מין חיה. שכן עשר בהמות וחיות הכשיר הכתוב באכילה, "זאת הפהמה אשר תאכלו (א) שור (ב) שֶׁה כְּשָׁבִים (ג) וְשֶׁה עֲזִים. (ד) אֵיל (ה) וְצָבִי (ו) וְיַחְמוֹר (ז) וְאֶקֹּו (ח) וְדִישָׁן (ט) וְתֹאוֹ (י) וְזָמֶר. וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרִסְתָּ פְרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַ שְׁפֵי פְרִסוֹת מְעֵלַת גְּרָה בְּפִהָמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ", ועזי הלבנון שלא נימנו בפני עצמן על כרחך הן בכלל הכתוב "וְשֶׁה עֲזִים" כלומר בכלל עיזים הן.

- ורב אחא בר יעקב הקשה על דבריו, שמא יש חיות נוספות שלא נימנו בכתוב הזה, והן מותרות באכילה, שכן בכתוב הזה נאמר כלל ופרט וכלל, ואם כן, יש ללמוד על דברים נוספים, שהם כשרים, ושמא עזי הלבנון היא מאלו שאינן מנויות בכתוב, ומין חיה היא, ולא מין בהמה. [אולם קושייה זו נדחית, כי אם היה הכתוב נדרש בכלל ופרט וכלל, לא היה צורך לפרט את כל עשרת הבהמות והחיות המנויות כאן, ומתוך שפרטו כאן את כל העשרה ודאי אין אחרים].

- ורב אחא בריה דרב איקא הקשה, שמא עזי הלבנון ממין אקו, שהוא חיה, ולא ממין עז.

- ורב אחא בריה דרבא או בריה דרב אויא הקשה, שמא עזי הלבנון ממין תאו או ממין זמר, שהם חיות, ולא ממין עז.

< **ורב חנן אמר לרב אשי, שלדעת אממר – חֶלֶב עיזי הלבנון מותר באכילה, כי עיזי הלבנון הם מין חיות טהורות, ולא מין בהמות**.

שור הבר

תאו הנמנה בין הבהמות והחיות הטהורות, **מתורגם תורבלא**, [תור=שור. בלא=יער] כלומר שור הלבנון, **הוא שור הבר**, ומכאן ששור הבר מותר באכילה.

לדעת תנא קמא – מתוך ששמו שור, ודאי מין בהמה הוא כשור, [ולפיכך קרב על המזבח, וחלבו אסור].

ולדעת רבי יוסי – מתוך שנמנה בכתוב בין החיות, "אֵיל וְצָבִי וְיַחְמוּר וְאֶקוּ וְדִישָׁן וְתֹאוּ וְזָמֶר" ולא בין הבהמות, "שֹׁר שֶׁהַ כְּשָׁבִים וְשֶׁה עֲזִים" ודאי מין חיה הוא [ואינו קרב על המזבח אבל חלבו מותר].

דברים שרבי שמעון חלוק בהם על משנתנו

בדף פ"א יתבאר בעזה"י, שלדעת רבי שמעון, כל שחיטה שאינה מתירה באכילה, אינה נחשבת שחיטה, [=שחיטה שאינה ראויה לאו שמיה שחיטה], ומשום כך, לדברי רבי אושעיא, רבי שמעון חלוק על הרבה מדיני משנתנו, כפי הנראה מהטבלה להלן. [הדינים הצבועים באפור, אינם מפורשים בגמרא, אבל למדים מהדינים המפורשים בגמרא].

אופן השחיטה	דעת התנא של המשנה	דברים שרבי שמעון חלוק
א	ראשון חולין בחוץ הבשר כשר. והשוחט קיים מצווה.	
	שני חולין בחוץ הבשר כשר. אבל השוחט לוקה משום שעבר על הכתוב "וְשֹׁר אוֹ שֶׁה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֹטוּ בַיּוֹם אֶחָד".	
ב	ראשון קדשים בחוץ הקרבן פסול כי נשחט בחוץ. והשוחט חייב כרת ולוקה משום שעבר על איסור שחיטת קדשים בחוץ.	השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני. וממילא השוחט עובר באיסור שחוטי חוץ, כי הבהמה ראויה להיקרב בפנים, שהרי לא נפסלה מחמת מיתת הראשון, והרי זה לוקה על כך, וחייב כרת.
	שני קדשים בחוץ	
ג	ראשון חולין בפנים הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. אבל השוחט אינו לוקה כי שחיטת חולין בעזרה היא איסור לא תעשה הבא מכלל עשה ואין לוקים על כך.	השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.
	שני חולין בפנים	
ד	ראשון קדשים בפנים היתר גמור. הקרבן כשר. והשוחט קיים מצווה.	השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין הבשר מותר על ידה אלא על ידי זריקת הדם. ואם כן אינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני. ועוד שגם שחיטת השני אינה נחשבת שחיטה כי מאחר שנשחט הראשון היום הרי השני מחוסר זמן ואין השחיטה מתירה אותו. [הטעם הראשון הוא כפי מה שאמרו מתחילה בדף פ"א. אולם הטעם הזה נדחה, והטעם השני קיים].
	שני קדשים בפנים	

דברים שרבי שמעון חלוק	דעת התנא של המשנה	אופן השחיטה	
	היתר גמור. הבשר כשר. והשוחט קיים מצווה.	ראשון חולין בחוץ	ה
	הקרבן פסול [כי נשחט בחוץ וגם כי אינו ראוי משום איסור אותו ואת בנו]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו. [אבל אין כאן לאו וכרת של שחוטי חוץ כי הוא פסול היום בפנים וכל שפסול בפנים אין חייבים עליו משום שחוטי חוץ].	שני קדשים בחוץ	
	הקרבן פסול כי נשחט בחוץ. והשוחט חייב כרת ולוקה משום שעבר על איסור שחיטת קדשים בחוץ.	ראשון קדשים בחוץ	ו
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.	הבשר כשר. אבל השוחט לוקה משום שעבר על הכתוב, "וְשׂוֹר אֹז שֶׁהָאֵתוּ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בַיּוֹם אֶחָד".	שני חולין בחוץ	
	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. אבל השוחט אינו לוקה כי שחיטת חולין בעזרה היא איסור לא תעשה הבא מכלל עשה ואין לוקים על כך.	ראשון חולין בפנים	ז
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני. וממילא הקרבן היתר גמור הוא.	הקרבן פסול משום שאינו ראוי להישחט ביום שנשחט בנו [או אמו]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו.	שני קדשים בפנים	
	היתר גמור. הקרבן כשר. והשוחט קיים מצווה.	ראשון קדשים בפנים	ח
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין הבשר מותר על ידה אלא על ידי זריקת הדם. ואם כן אינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני. [כן היה נראה מתחילה, אולם למסקנת הסוגיה, שחיטת הראשון שחיטה ראויה היא, ולכן נראה, שהסיבה שאינו לוקה על שחיטת השני, כי שחיטת השני אינה ראויה].	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. והשוחט לוקה משום איסור אותו ואת בנו.	שני חולין בפנים	
	היתר גמור. הבשר כשר. והשוחט קיים מצווה.	ראשון חולין בחוץ	ט
	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. והשוחט לוקה משום איסור אותו ואת בנו.	שני חולין בפנים	
	הקרבן פסול כי נשחט בחוץ. והשוחט חייב כרת ולוקה משום שעבר על איסור שחיטת קדשים בחוץ.	ראשון קדשים בחוץ	י
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני. וממילא הקרבן היתר גמור הוא.	הקרבן פסול משום שאינו ראוי להישחט ביום שנשחט בנו [או אמו]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו.	שני קדשים בפנים	
	הבשר אסור משום חולין שנשחטו בעזרה. אבל השוחט אינו לוקה כי שחיטת חולין בעזרה היא איסור לא תעשה הבא מכלל עשה ואין לוקים על כך.	ראשון חולין בפנים	יא

דברים שרבי שמעון חלוק	דעת התנא של המשנה	אופן השחיטה
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, ואינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.	הבשר כשר. אבל השוחט לוקה משום שעבר על הכתוב "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֹטוּ בַּיּוֹם אֶחָד".	שני חולין בחוץ
	היתר גמור. הקרבן כשר. והשוחט קיים מצווה.	ראשון קדשים בפנים
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין הבשר מותר על ידה אלא על ידי זריקת הדם. ואם כן אינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.	הקרבן פסול [כי נשחט בחוץ]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו. [אבל אין כאן לאו וקרת של שחוט חוץ, כי הוא פסול היום בפנים, וכל שפסול בפנים, אין חייבים עליו משום שחוט חוץ].	שני קדשים בחוץ
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין הבשר מותר על ידה אלא על ידי זריקת הדם. ואם כן אינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.	הקרבן פסול [כי נשחט בחוץ]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו. [אבל אין כאן לאו וקרת של שחוט חוץ, כי הוא פסול היום בפנים, וכל שפסול בפנים, אין חייבים עליו משום שחוט חוץ].	יב שני קדשים בחוץ
השוחט אינו לוקה משום לאו של אותו ואת בנו, כי שחיטת הראשון שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין הבשר מותר על ידה אלא על ידי זריקת הדם. ואם כן אינה נחשבת שחיטה, והרי הראשון כמי שמת שלא בשחיטה, שאין איסור אותו ואת בנו בשחיטת השני.	הקרבן פסול [כי נשחט בחוץ]. והשוחט לוקה משום שעבר על איסור אותו ואת בנו. [אבל אין כאן לאו וקרת של שחוט חוץ, כי הוא פסול היום בפנים, וכל שפסול בפנים, אין חייבים עליו משום שחוט חוץ].	יב שני קדשים בחוץ

מלקות על שחיטת מחוסר זמן

במשנתנו מבואר, שהשוחט קדשים בפנים, אחר שנשחטה אמם או וולדס בו ביום, הקרבן פסול, משום שאינו ראוי להקרבה בו ביום, שנאמר, "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֹטוּ בַּיּוֹם אֶחָד" והשוחט שעבר על הלאו הזה לוקה.

אולם לא נזכר במשנה, שהשוחט עובר גם על איסור נוסף, שהקריב בהמה קודם הזמן שהיתה ראויה לכך, שהוא למד מהכתוב, "וְשׂוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְגִדָּר לֹא יִרְצֶה", שכל שאינו ראוי להקרבה, הרי זה בלא ירצה.

- י"א שאמנם השוחט לוקה גם על שעבר באיסור זה, והסיבה שלא נתפרש הדבר במשנתנו, כי המשנה לא באה ללמד את כל האיסורים שיש בהקרבה, אלא ללמד את איסור אותו ואת בנו בלבד, [ורק באופנים שאין איסור אותו ואת בנו, הוצרכה המשנה לפרש, כשיש בדבר איסור אחר, שלא נטעה לומר שבאופנים הללו שאין בהם איסור אותו ואת בנו, הדבר מותר לגמרי].

- ורבי זירא אמר, שהסיבה שלא פירשה המשנה איסור זה, כי העובר עליו אינו לוקה, משום שהאיסור שלא להקריב דבר קודם הזמן שהוא ראוי לכך, אינו איסור לא תעשה, אלא איסור הלמד ממכלל מצות עשה, שכן דין זה, שלא להקריב בהמה קודם זמנה, למד מהכתוב, "שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז כִּי יִגְלַד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצֶה לְקַרְבָּן אֲשֶׁה לָהּ", שהוא איסור הבא מכלל עשה, שיש להקריב אחר הגעת הזמן, ולא קודם לכן.

דף פ"א

ליל שמיני לקדושה יום שמיני להקרבה

נאמר "כִּן תַּעֲשֶׂה לְשִׁרְךָ לְצֹאֲנֶךָ שְׁבַעַת יָמִים יְהִיָּה עִם אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּ לִי", מהכתוב "שְׁבַעַת יָמִים יְהִיָּה עִם אִמּוֹ" משמע שממוצאי יום שביעי שהוא ליל שמיני כבר כשר לגבוה ומהכתוב "בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּ לִי" משמע שרק ביום השמיני הוא כשר לגבוה.

וביאר רבי אפטוריקי, שאמנם אינו קרב אלא מהיום השמיני, אבל ניתן להקדישו כבר מליל שמיני, ואינו נחשב כפסול, שאי אפשר להקדישו אז.

איסור אותו ואת בנו בקדשים לדעת רבי

שמעון

מתחילה אמרו שלדברי רב המנונא – מאחר שלדעת רבי שמעון, שחיטה שאינה ראויה, [כלומר שאינה מתירה את הבשר], אינה נחשבת שחיטה, כל שחיטת קדשים אינה נחשבת שחיטה, שהרי אין הבשר ניתן בשחיטה, אלא אחר זריקת הדם, ומעתה, מאחר שאין כאן שחיטה, אין בקדשים איסור אותו ואת בנו, שהרי אף כשקרב הראשון כדון, לא הותר בשחיטה, והרי הוא כמי שלא נשחט, שאין איסור לשחוט את השני בו ביום.

אולם הקשו על כך, ממה ששינו, שלדעת רבי שמעון, כשהיו שני קדשים אם ובנה, ונשחט הראשון בפנים [כדון], והשני בחוץ, השוחט את השני עובר באיסור לא תעשה של שחוט חוץ, אבל מכרת הוא פטור, כי אינו ראוי להיקרב היום בפנים, [שלדעת רבי שמעון, השוחט בחוץ מה שאינו ראוי בפנים, אף שפטור מכרת של שחוט חוץ, עובר בלא תעשה, מהכתוב, "לא תִּעֲשׂוּן כָּל־אֲשֶׁר אֶנְחֶנּוּ עֲשׂוּם פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו"], הרי שלדעת רבי שמעון נוהג בקדשים איסור אותו ואת בנו שלכן השני נחשב כאינו ראוי היום לפנים.

ולכן מסקנת רבא, שלדברי רב המנונא – ודאי הוא, שאף לדעת רבי שמעון, האומר, ששחיטה שאינה ראויה אינה קרויה שחיטה, שחיטת קדשים שחיטה ראויה היא, שהרי היא מתירה את הבשר אחר זריקת הדם, אלא מאחר שבשעת השחיטה עצמה, עדיין לא נגמר הדבר, והוא תלוי בכך שיזרק הדם, לפיכך כששחט את השני אחר שחיטת הקדשים, לא ילקה על כך, כי בשעה ששוחט את השני, עדיין לא נתברר ששחיטת הראשון היתה ראויה, והרי זה ספק בלבד אם עובר באיסור אותו ואת בנו, ואין אדם לוקה אלא אחר שמתרים בו שלא יחטא, וההתראה היא שאומרים לו לא לעשות, כי בוודאי יחטא במעשהו, אבל התראת ספק אינה התראה לחייב עליה מלקות, וכל זה לעניין המלקות, אבל כשנזרק הדם כדון, ונתברר ששחיטת הראשון ראויה היתה, נתברר שבשחיטת השני עבר באיסור אותו ואת בנו.

-

עוד שני דינים [בעניין שחיטת אותו ואת בנו], כדעת רבי שמעון, האומר, שאין לוקים על ידי התראת ספק:

א. שחט תחילה את הראשון חולין בחוץ, ואחר כך את השני קדשים בפנים – אף שאחר שחיטת הראשון אסור לשחוט את השני, משום איסור אותו ואת בנו, אין לוקים על כך, כי בשעת השחיטה של השני, עדיין לא נודע אם שחיטה ראויה היא, לחייב עליה, שכן רק אחר זריקת הדם, מתברר שהשחיטה התירה את הבשר, ומאחר שבשעת העבירה של שחיטת השני, עדיין לא ידוע אם חטא בכך, אין יכולים להתרות בו בוודאי, לחייבו מלקות.

ב. שחט תחילה את הראשון קדשים בפנים, ואחר כך את השני חולין בחוץ – אם היתה שחיטת השני אחר שכבר נזרק דמו של ראשון, ונודע ששחיטתו התירה אותו, מעתה בשחיטת השני היה הדבר אסור בוודאי, ולפיכך, השוחט לוקה משום איסור אותו ואת בנו.

שחיטת עולה לדעת רבי שמעון

לדברי רבא – שחיטת עולה, שחיטה שאינה ראויה היא, כי כל העולה קרבה למזבח, ואין השחיטה מתירה אותה באכילה לאדם, ולפיכך לדעת רבי שמעון, השוחט אותו ואת בנו, שאחד חולין, ואחד עולה, לא עבר על איסור אותו ואת בנו.

ולדברי רבי יעקב אמר רבי יוחנן – שחיטת עולה, שחיטה ראויה היא, אף על פי שכל העולה קרבה למזבח, כי גם הקטרה קרויה אכילה, [כמו שנאמר "וְאִם הָאֵלֶּל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר זָבַח שְׁלָמִי" והכוונה גם לאכילת המזבח], ואם כן, שחיטת העולה מתירה אותה באכילה למזבח,

ולפיכך, אף לדעת רבי שמעון, השוחט אותו ואת בנו, שאחד חולין, ואחד עולה, עבר על איסור אותו ואת בנו.

המתת אותו ואת בנו

אין איסור להמית "אותו ואת בנו", אלא רק לשחוט "אותו ואת בנו".

ולכן, אם בא לשחוט "אותו ואת בנו", ולבסוף המית אחד מהם שלא בשחיטה, [שנתכוון לשחוט, ומחמת טעות נעשית נבלה], או שמתחילה נתכוון להמית אחד מהם על ידי נחירה או עיקור סימנים, [ולא בשחיטה], לא עבר באיסור "אותו ואת בנו".

שחיטת אותו ואת בנו שאינה ראויה

כבר נתבאר בדף פ', שלדעת רבי שמעון, שחיטה שאינה מתירה את הבשר באכילה, אינה נחשבת שחיטה, אלא נחשבת כשאר מיתות שאינן שחיטות, ולפיכך, כששחט "אותו ואת בנו" ביום אחד, ואחד מהם לא הותר באכילה על ידי השחיטה, לא עבר באיסור "אותו ואת בנו". ולדעת חכמים, כל שחיטה, אף שאינה מתירה את הבשר באכילה, נחשבת כשחיטה, ומתחייב בה, כששחט כך "אותו ואת בנו".

ולהלן יתבארו בעזה"י כמה פרטים הנזכרים במשנתנו, שהם יוצאים ממחלוקת זו.

א. שחט "אותו ואת בנו" ונמצא אחד מהם טרפה.

< לדעת רבי שמעון – מאחר ששחיטת טרפה אינה מתירה אותה באכילה, נמצא שהטרפה אינה שחטה, ואם כן אין כאן שחיטת "אותו ואת בנו", ולא עשה איסור.

< ולדעת חכמים – אף על פי ששחיטת טרפה אינה מתירה אותה באכילה, שחיטה היא, והשוחט עבר באיסור "אותו ואת בנו".

ב. שחט "אותו ואת בנו" כשאת אחד מהם שחט לשם עבודה זרה.

< לדעת רבי שמעון – מאחר שבהמה הנשחטת לעבודה זרה נאסרת בהנאה, והשחיטה אינה מתירה אותה באכילה, נמצא זו שנשחטה לעבודה זרה הרי היא כאילו לא נשחטה ואם כן אין כאן שחיטת "אותו ואת בנו" ולא עבר באיסור "אותו ואת בנו".

< ולדעת חכמים – אף על פי שבהמה הנשחטת לעבודה זרה נאסרת בהנאה, ואינה מותרת באכילה, מכל מקום שחיטה היא, והשוחט עבר על איסור "אותו ואת בנו".

- לדברי רבי שמעון בן לקיש, אף שבכל אופן השוחט עובר באיסור "אותו ואת בנו", מכל מקום אינו לוקה על כך, אלא אם כן שחט את הראשון לעבודה זרה, ואחר כך שחט את השני לאכילתו, שבכל שחיטה עבר על איסור אחר, ולפיכך יענש על כל איסור בפני עצמו, [תחילה ידונו אותו על שחיטת השני, וילקה משום "אותו ואת בנו", ואחר כך ידונו אותו על שחיטת הראשון, ויהרג משום עבודה זרה]. אבל כשתחילה שחט את הראשון לאכילתו, ואחר כך שחט את השני לעבודה זרה, שבשחיטת השני עבר בשני האיסורים, אינו נענש על שניהם, כי אין אדם נענש שני עונשים על מעשה אחד, אלא נענש בעונש החמור בלבד [=קם ליה בדרבה מיניה], ולפיכך, יהרג על שחיטת השני לעבודה זרה, ולא ילקה משום, "אותו ואת בנו". ודין זה שאינו לוקה משום "אותו ואת בנו" כשבאותו מעשה חטא גם בעבודה זרה אינו רק כשבפועל נענש על החטא החמור אלא אף כשבפועל אינו נענש עליו כגון שלא התרו בו שלא יחטא בעבודה זרה אלא רק שלא יחטא באיסור "אותו ואת בנו" והטעם לכך כי מאחר שהיה ראוי להיהרג משום החטא החמור ולהיות פטור ממלקות על החטא הקל מעתה אף כשאינו נהרג בפועל הוא נפטר ממלקות של החטא הקל.

- ולדברי רבי יוחנן, כשאדם עושה מעשה אחד שיש בו שני חטאים, אינו נפטר מהעונש הקל, אלא כשפועל הוא נענש בעונש החמור, ולכן כשלא התרו בו בשחיטת השני משום עבודה זרה, אלא רק משום "אותו ואת בנו", הרי זה

לוקה על שעבר באיסור "אותו ואת בנו". ונמצא לפי זה, שיש שני אופנים להתחייב מלקות "אותו ואת בנו" כשאחד נשחט לעבודה זרה. האופן הראשון הוא, כשנשחט הראשון לעבודה זרה. והאופן השני הוא, כשנשחט השני לעבודה זרה, ולא התרו בו אלא משום "אותו ואת בנו".

[וכשם שנחלקו בדבר זה, כשיש במעשהו עונש מיתה ועונש מלקות, ששניהם עונש הגוף, שלדעת רבי שמעון בן לקיש, אין עונשים אותו בעונש הקל, אף כשבפועל אינו נענש בעונש החמור. ולדעת רבי יוחנן, אינו נפטר מהעונש הקל, אלא כשבפועל נענש בעונש החמור. כך נחלקו במי שנתחייב במעשה אחד עונש הגוף כגון מיתה או מלקות, ויחד עמו עונש ממון, שלדעת רבי שמעון בן לקיש, אין עונשים אותו בעונש הממון הקל, אף כשבפועל אינו נענש בעונש הגוף החמור. ולדעת רבי יוחנן, אינו נפטר מעונש הממון הקל, אלא כשבפועל נענש בעונש הגוף החמור].

ג. שחט "אותו ואת בנו", ואחד מהם היה פרה אדומה, ששחטה לשם עשיית פרה אדומה.

< לדעת חכמים – עבר באיסור אותו ואת בנו, כי גם כשהשחיטה אינה מתירה באכילה, השוחט עובר על האיסור הזה.

< ולדעת רבי שמעון כפי המבואר במשנתנו – מאחר שהשחיטה לשם פרה אדומה אינה מתירה באכילה, הרי היא כאילו לא נשחטה, ואם כן אין כאן שחיטת "אותו ואת בנו" ולא עבר באיסור "אותו ואת בנו".

< אולם לדברי רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן, מודה רבי שמעון בזה, שהשוחט עובר באיסור "אותו ואת בנו", שכן מבואר בברייתא, שלדעת רבי שמעון, פרה אדומה נחשבת כשחוטת לאכילה, [ולכן, אף שלדעת רבי שמעון אין טומאת אוכלים אלא בדברים הראויים לאכילה, פרה מקבלת טומאת אוכלים], וביאר רבי שמעון בן לקיש, שהסיבה לכך, כי גם אחר שנשחטה, [קודם שהוזה דמה], היתה ראויה להיות נפדית לאכילה, [אם נמצאת נאה ממנה להיות פרה אדומה], ולכן נחשבת כשחוטת לאכילה, [שכל העומד לפדות כפדוי דמי], ואם כן, יש בשחיטתה איסור "אותו ואת בנו".

ד. שחט "אותו ואת בנו", ואחד מהם היה שור שנגמר דינו לסקילה.

< לדעת חכמים – עבר באיסור אותו ואת בנו, כי גם כשהשחיטה אינה מתירה באכילה, השוחט עובר על האיסור הזה.

< ולדעת רבי שמעון – מאחר ששור שנגמר דינו לסקילה אסור בהנאה ואין השחיטה מתירה אותו באכילה, הרי הוא כאילו לא נשחט, ואם כן אין כאן שחיטת "אותו ואת בנו" ולא עבר באיסור "אותו ואת בנו".

דף פ"ב

ה. שחט "אותו ואת בנו", ואחד מהם היה עגלה, שעמדה להיות עגלה ערופה.

< לדעת חכמים – עבר באיסור אותו ואת בנו, כי גם כשהשחיטה אינה מתירה באכילה, השוחט עובר על האיסור הזה.

< ולדעת רבי שמעון כפי המבואר במשנתנו – מאחר שעגלה ערופה אסורה השחיטה אינה מתירה אותה באכילה, והרי היא כאילו לא נשחטה, ואם כן אין כאן שחיטת "אותו ואת בנו" ולא עבר באיסור "אותו ואת בנו". ומשנה זו היא כדעת [רבי שמעון בן לקיש ורבי ינאי], האומרים, שעגלה ערופה נאסרת קודם העריפה, משעה שהורידה לנחל, לצורך העריפה.

< אבל לדעת רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, עגלה ערופה אינה נאסרת אלא משעת עריפתה, אבל קודם לכן אינה נאסרת, ולכן, אם נשחטה שחיטה ראויה היא, ולפיכך, מודה בזה רבי שמעון, שהשוחט אותו ואת בנו, שאחד מהם עגלה העומדת לעריפה, שעבר באיסור "אותו ואת בנו". [ומה ששנינו שנחלק בזה רבי שמעון, אינו כן, ואין זו משנה].